

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
YVESA BOTA,
predstavljeni 17. septembra 2015¹

Združeni zadevi C-659/13 in C-34/14

C & J Clark International Ltd (C-659/13)

proti

The Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs (Predlog za sprejetje predhodne odločbe,

ki ga je vložilo First-tier Tribunal (Tax Chamber) (Združeno kraljestvo))

in

Puma SE (C-34/14)

proti

Hauptzollamt Nürnberg (Predlog za sprejetje predhodne odločbe,

ki ga je vložilo Finanzgericht München (Nemčija))

„Predhodno odločanje — Damping — Veljavnost Uredbe (ES) št. 1472/2006 — Uvoz določene obutve z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Kitajske in Vietnama“

1. Sodišče je v okviru teh zadev pozvano, naj odloči, ali je treba Uredbo Sveta (ES) št. 1472/2006 z dne 5. oktobra 2006 o uvedbi dokončne protidampinške dajatve in o dokončnem pobiranju začasne dajatve, uvedene na uvoz določene obutve z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Ljudske republike Kitajske in Vietnama,² razglasiti za neveljavno, zlasti ker Evropska komisija ni preučila zahtevkov kitajskih in vietnamskih proizvajalcev izvoznikov za tržnogospodarsko obravnavo (v nadaljevanju: TGO). Sodišče bo moralo odločiti tudi, kakšne bi bile posledice take razglasitve neveljavnosti.

I – Pravni okvir

A – Mednarodno pravo

2. Sporazum o izvajanju člena VI Splošnega sporazuma o tarifah in trgovini 1994 (STO-GATT 1994)³ je v Prilogi 1 A k Sporazumu o ustanovitvi Svetovne trgovinske organizacije (STO)⁴.

1 — Jezik izvirnika: francoščina.

2 — UL L 275, str. 1, v nadaljevanju: sporna uredba.

3 — UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 21, str. 189, v nadaljevanju: protidampinški sporazum.

4 — Sporazum, podpisan v Marakešu 15. aprila 1994 in odobren s Sklepom Sveta z dne 22. decembra 1994 o sklenitvi sporazumov, doseženih v Urugvajskem krogu večstranskih pogajanj (1986–1994), v imenu Evropske skupnosti, v zvezi z zadevami, ki so v njeni pristojnosti (94/800/ES) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 21, str. 80).

3. Člen 6.10 protidampinškega sporazuma določa:

„Praviloma oblasti ugotovijo posamezno stopnjo dumpinga za vsakega znanega uvoznika ali prizadetega proizvajalca proizvoda, ki je v preiskavi. Kadar je izvoznikov, proizvajalcev, uvoznikov ali vrst proizvodov v preiskavi toliko, da je taka ugotovitev praktično neizvedljiva, se smejo oblasti pri njihovih proučevanjih omejiti na razumno število zainteresiranih strani ali proizvodov z uporabo statistično veljavnih vzorcev na podlagi podatkov, ki so oblastem v določenem času na razpolago, ali z uporabo najvišjega odstotka obsega izvoza iz določene države, ki ga je možno na razumen način preiskovati.“

4. Člen 9.2 tega sporazuma določa:

„Če se uvede protidumpinška carina v zvezi z določenim proizvodom, se taka carina pobira v ustrezni višini v vsakem primeru na nediskriminacijski podlagi za uvoz takega proizvoda iz vseh virov, za katere se ugotovi, da gre za dumping in da povzročajo škodo, z izjemo uvoza iz tistih virov, za katere so sprejete cenovne zaveze v okviru pogojev tega sporazuma. Oblasti imenujejo prizadetega dobavitelja oziroma prizadete dobavitelje določenega proizvoda. Če gre za več dobaviteljev iz ene države in je neizvedljivo imenovati vse te dobavitelje, smejo oblasti imenovati le določeno državo dobaviteljico. Če gre za več dobaviteljev iz več kot ene države, smejo oblasti imenovati vse prizadete dobavitelje, ali če to ni izvedljivo, vse prizadete države dobaviteljice.“

B – *Pravo Unije*

1. Carinski zakonik

5. Člen 236 Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92 z dne 12. oktobra 1992 o carinskem zakoniku Skupnosti⁵ določa:

„1. Uvozne ali izvozne dajatve se povrnejo, kolikor se ugotovi, da v trenutku plačila znesek teh dajatev ni bil zakonsko dolgovan ali da je bil vknjižen v nasprotju s členom 220(2).

Uvozne ali izvozne dajatve se odpustijo, kolikor se ugotovi, da v trenutku vknjižbe znesek teh dajatev ni bil zakonsko dolgovan ali da je bil vknjižen v nasprotju s členom 220(2).

Povračilo ali odpust se ne odobri, če so dejstva, ki so povzročila plačilo ali vknjižbo zneska, ki ni bil zakonsko dolgovan, posledica goljufivega dejanja udeleženega.

2. Povračilo ali odpust uvoznih ali izvoznih dajatev se odobri na podlagi zahtevka, vloženega pri pristojnem carinskem uradu pred potekom roka treh let, ki se šteje od dneva posredovanja sporočila o teh dajatvah dolžniku.

Ta rok se podaljša, če udeleženi dokaže, da zahtevka v tem roku ni mogel vložiti zaradi nepredvidljivega dogodka ali višje sile.

Carinski organi po službeni dolžnosti povrnejo ali odpustijo dajatve, če v tem roku sami ugotovijo, da gre za enega od primerov iz prvega in drugega pododstavka odstavka 1.“

5 — UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 2, zvezek 4, str. 307, v nadaljevanju: carinski zakonik.

2. Osnovna uredba

6. Z Uredbo Sveta (ES) št. 384/96 z dne 22. decembra 1995 o zaščiti proti dumpinškemu uvozu iz držav, ki niso članice Evropske skupnosti,⁶ so bila prenesena protidampinška pravila iz protidampinškega sporazuma STO. V ta namen ta opredeljuje pravila, ki zadevajo zlasti izračun dampa, postopke za začetek in izvajanje preiskav, uvajanje začasnih in dokončnih ukrepov ter trajanje in pregled protidampinških ukrepov.

7. Člen 1 osnovne uredbe določa:

„1. „Protidumpinška dajatev se lahko uporabi za vsak dumpinški izdelek, čigar sprostitvev v prosti promet v Skupnosti povzroča škodo.

2. Izdelek šteje kot dumpinški, če je njegova izvozna cena pri izvozu v Skupnost manjša kot primerljiva cena podobnega izdelka, ki se pojavlja v običajnem poteku trgovanja, uveljavljenim za državo izvoznico.

[...]“

8. Člen 2 te uredbe določa:

„A. Normalna vrednost

1. Normalna vrednost običajno temelji na cenah, ki so jih neodvisne stranke plačale ali jih plačujejo v običajnem poteku trgovanja v državi izvoznici.

Vendar če izvoznik v državi izvoznici ne izdeluje ali ne prodaja podobnega izdelka, se lahko normalna vrednost ugotovi na osnovi cen drugih prodajalcev ali proizvajalcev.

Cene, ki veljajo med strankami, ki se zdijo povezane ali ki imajo medsebojni kompenzacijski dogovor, ne štejejo kot cene v običajnem poteku trgovanja in jih ni mogoče uporabljati za določanje normalne vrednosti, razen če je določeno, da navedena medsebojna povezava nanje ne vpliva.

Pri določanju, ali sta dve stranki povezani, je treba upoštevati opredelitev povezanih strank, določeno v členu 143 Uredbe Komisije (EGS) št 2454/93 z dne 2. julija 1993 o določbah za izvajanje Uredbe [št. 2913/92⁷].

2. Prodaja podobnega izdelka, namenjenega domači potrošnji, se običajno uporablja za določanje normalne vrednosti, če obseg takšne prodaje predstavlja 5 % ali več obsega prodaje obravnavanega izdelka v Skupnosti.

Kljub temu se nižji obseg prodaje lahko uporablja, kadar na primer zaračunane cene veljajo kot reprezentativne za obravnavani trg.

3. Če ni, ali pa ni dovolj, prodaje podobnega izdelka v običajnem poteku trgovanja ali če zaradi posebne situacije na trgu taka prodaja ne dovoljuje ustrezne primerjave, se normalna vrednost podobnega izdelka izračuna na osnovi proizvodnih stroškov v državi porekla, h katerim se doda razumen znesek za prodajne, splošne in upravne stroške in za dobiček, ali pa na osnovi izvoznih cen

6 — UL, posebna izdaja v slovenščini, zvezek 11, poglavje 10, str. 45. Uredba, ki je bila spremenjena z Uredbo Sveta (ES) št. 2117/2005 z dne 21. decembra 2005 (UL L 340, str. 17, v nadaljevanju: osnovna uredba).

7 — UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 2, zvezek 6, str.3.

pri običajnem poteku trgovanja v primerno tretjo državo, pod pogojem, da so te cene reprezentativne. Med drugim se šteje, da v smislu prvega pododstavka obstajajo posebne tržne razmere za zadevni izdelek, kadar so cene umetno nizke, kadar obstajajo pomembni barter posli ali kadar obstajajo netrgovinski dogovori o oplemenitenu.

4. Prodaja podobnega izdelka na notranjem trgu države izvoznice ali izvozna prodaja v tretjo državo po cenah, ki so pod proizvodnimi stroški na enoto (stalnimi in spremenljivimi), h katerim se dodajo še zneski za prodajne, splošne in upravne stroške, se lahko obravnava, kot da ne nastopa v običajnem poteku trgovanja zaradi cene in jo je mogoče zanemariti pri določanju normalne vrednosti samo, če se ugotovi, da se taka prodaja izvaja znotraj daljšega časovnega obdobja v znatnih količinah in pri cenah, ki ne zagotavljajo kritja vseh stroškov v razumnem časovnem obdobju.

Če so cene, ki so v času prodaje nižje od stroškov, v obdobju preiskave nad tehtanim povprečjem stroškov, [se] šteje, da take cene zagotavljajo kritje stroškov v okviru razumnega časovnega obdobja.

Daljše časovno obdobje, je običajno eno leto, vendar ni v nobenem primeru krajše od šestih mesecev; in šteje se, da se prodaja pod stroški na enoto izvaja v znatnih količinah v teku takega obdobja, če se ugotovi, da je tehtano povprečje prodajne cene nižje od tehtanega povprečja stroškov na enoto, ali da obseg prodaje pri cenah pod stroški na enoto ni manjši kot 20 % prodaje, ki se uporablja pri določanju normalne vrednosti.

5. Stroški se običajno izračunavajo na osnovi evidenc, ki jih hrani stranka v preiskavi, pod pogojem da so te evidence v skladu s splošno sprejetimi računovodskimi načeli v zadevni državi in da se dokaže, da te evidence razumno odražajo stroške, povezane s proizvodnjo in prodajo obravnavanega izdelka. Če stroški, ki so povezani s proizvodnjo in prodajo izdelka, ki se preiskuje, niso ustrezno izraženi v evidencah zadevne stranke, jih je treba prilagoditi ali določiti na podlagi stroškov drugih proizvajalcev ali izvoznikov v isti državi, kadar pa takšnih informacij ni na voljo oziroma jih ni mogoče uporabiti, pa na kateri koli drugi razumni podlagi, vključno z informacijami iz drugih reprezentativnih trgov.

Upoštevalo se predloženi dokazi o ustrezni razporeditvi stroškov, pod pogojem, da se pokaže, da so se take razporeditve uporabljale tradicionalno. Če ni na voljo primernejše metode, se da prednost razporeditvi stroškov na osnovi prihodka od prodaje. Če že ni upoštevano pri razporeditvi stroškov v okviru tega pododstavka, se bo stroški primerno prilagodijo za tiste neperiodične stroškovne postavke, ki koristijo bodoči in/ali sedanji proizvodnji.

Če na stroške v delu obdobja, predvidenega za kritje stroškov, vpliva uporaba novih proizvodnih zmogljivosti, ki zahtevajo znatno dodatno investiranje, in nizke stopnje izkoriščanja zmogljivosti, ki so posledica zagonskih dejavnosti v teku ali le delu obdobja preiskave, štejejo kot povprečni stroški za začetno fazo tisti stroški, ki veljajo v skladu z zgoraj navedenimi razporeditvenimi pravili ob koncu take faze in se vključijo na tej ravni za ustrezno obdobje v tehtanem povprečju stroškov, o katerem govori drugi pododstavek odstavka 4. Dolžina zagonske faze se določi glede na okoliščine zadevnega proizvajalca ali izvoznika, vendar ne presega ustreznega začetnega dela obdobja, predvidenega za pokritje stroškov. Za to prilagoditev za stroške, ki veljajo v teku obdobja preiskave, se upoštevajo le informacije, ki se nanašajo na zagonsko fazo, ki se razteza preko tega obdobja, če so predložene pred obiski zaradi preveritve in najkasneje tri mesece po začetku preiskave.

6. Zneski za prodajne, splošne in upravne stroške in za dobičke temeljijo na dejanskih podatkih, ki se nanašajo na proizvodnjo in prodajo pri običajnem poteku trgovanja podobnega izdelka s strani obravnavanega izvoznika ali proizvajalca. Če teh zneskov ni mogoče določiti na tej osnovi, se lahko zneski določijo na osnovi:

- (a) tehtanega povprečja dejanskih zneskov, ugotovljenih za druge izvoznike ali proizvajalce, ki so predmet preiskave glede proizvodnje in prodaje podobnega izdelka na notranjem trgu države porekla;
- (b) dejanskih zneskov, ki veljajo za proizvodnjo in prodajo pri običajnem poteku trgovanja za enako splošno kategorijo izdelkov za obravnavanega izvoznika ali proizvajalca na notranjem trgu države porekla;
- (c) katere koli druge razumne metode, pod pogojem, da znesek za tako ugotovljeni dobiček ne presega dobička, ki ga običajno dosežejo drugi izvozniki ali proizvajalci izdelkov enake splošne kategorije na notranjem trgu države porekla.

7.

- (a) V primeru uvoza iz držav brez tržnega gospodarstva [...] se določi normalna vrednost na osnovi cene ali računsko določene vrednosti v tretji državi s tržnim gospodarstvom ali cene, ki velja pri izvozu iz te tretje države v ostale države, vključno s Skupnostjo, ali, kjer to ni mogoče, na kateri koli drugi razumni osnovi, vključno s ceno, ki se je dejansko plačevala ali se plačuje v Skupnosti za podoben izdelek, po potrebi primerno prilagojeno, tako da vsebuje razumno stopnjo dobička.

[...]

- (b) Pri protidampinških preiskavah, ki obravnavajo uvoz iz [...] Ljudske republike Kitajske, [Vietnama], se bo določila normalna vrednost v skladu z odstavki od 1 do 6, če se dokaže na podlagi ustrezno utemeljenih zahtevkov enega ali več proizvajalcev v preiskavi in v skladu s kriteriji in postopki, določenimi v pododstavku (c), da pogoji tržnega gospodarstva za tega proizvajalca oz. proizvajalce prevladujejo glede proizvodnje in prodaje zadevnega podobnega izdelka. Če ni tako, se uporablja pravilo, določeno v pododstavku (a).
- (c) Zahtevek pod pododstavkom (b) mora biti vložen pisno in vsebovati zadostne dokaze, da proizvajalec deluje v pogojih tržnega gospodarstva, to je, če:
 - se odločitve podjetij glede cen, stroškov in vložkov, vključno npr. s surovinami, stroški tehnologije in dela, obsegom proizvodnje, prodajo in vlaganji sprejemajo kot odziv na tržne signale, ki odražajo ponudbo in povpraševanje, in brez večjega vmešavanja države s tem v zvezi, stroški za glavne vložke pa v glavnem odražajo tržne vrednosti,
 - imajo podjetja jasno določeno zbirko računovodskih evidenc, ki se pregledujejo neodvisno, v skladu z mednarodnimi računovodskimi standardi in se uporabljajo v vse namene,
 - proizvodni stroški in finančna situacija podjetij niso podvrženi bistvenemu izkrivljanju, ki se prenaša še iz predhodnega sistema netržnega gospodarstva, zlasti v zvezi z amortizacijo sredstev, druge vrste odpisov, blagovne menjave in plačila preko kompenzacij dolgov,
 - za zadevna podjetja velja stečajno pravo in pravo lastninskih razmerij, ki zagotavlja pravno varnost in stabilnost za delovanje podjetij, in
 - se pretvorbe glede menjalnega tečaja izvajajo po tržnem tečaju.

Ocena[,] ali proizvajalec izpolnjuje gornja merila, je sprejeta v treh mesecih po sprožitvi preiskave, po podrobnem posvetovanju Svetovalnega odbora in po tem, ko je dobila industrija Skupnosti priložnost podati svoje pripombe. Ta ocena ostane v veljavi ves čas preiskave. [...]"

9. Člen 3 osnovne uredbe določa:

„1. V zvezi s to uredbo pomeni izraz ‚škoda‘, če ni drugače določeno, znatno škodo, povzročeno industriji Skupnosti, grožnjo znatne škode industriji Skupnosti ali znatno zaviranje izgradnje te industrije in se razlaga v skladu z določbami tega člena.

2. Določanje škode temelji na pozitivnih dokazih in vključuje objektivno preverjanje tako (a) obsega dumpinškega uvoza in učinka dumpinškega uvoza na cene na trgu Skupnosti za podobne izdelke kot tudi (b) posledičnega vpliva tega uvoza na industrijo Skupnosti.

[...]

7. Razen dumpinškega uvoza se preiščejo še drugi znani dejavniki, ki istočasno povzročajo škodo industriji Skupnosti, s čimer se zagotovi, da se škoda, ki jo ti drugi dejavniki povzročajo, ne pripisuje dumpinškemu uvozu v skladu z odstavkom 6. Dejavniki, ki jih je mogoče upoštevati v tem okviru, vključujejo obseg in uvozne cene, ki se ne prodaja po dumpinških cenah, zmanjševanje povpraševanja ali spremembe v potrošniških navadah, konkurenco med proizvajalci tretjih držav in Skupnosti in njihove trgovinske omejitvene prakse, razvoj tehnologije in izvozno sposobnost ter produktivnost industrije Skupnosti.

[...]"

10. Člen 5 te uredbe, naslovljen „Začetek postopkov“, določa:

„1. Razen če gre za primer, ki ga predvideva odstavek 6, se začne preiskava za določitev obstoja, stopnje in učinka kakršnega koli domnevnega dumpinga na pisno pritožbo katere koli v imenu industrije Skupnosti delujoče fizične ali pravne osebe ali katerega koli združenja, ki ni pravna oseba, ki deluje v imenu industrije Skupnosti.

[...]

4. Preiskava po odstavku 1 se ne začne, če se na osnovi ustrezne preiskave o stopnji podpore oz. nasprotovanja pritožbi, izražene s strani proizvajalcev podobnega izdelka v Skupnosti, ne ugotovi, da je pritožbo dejansko vložila industrija Skupnosti oz. je bila pritožba vložena v njenem imenu. Šteje se, da je pritožbo vložila industrija Skupnosti oz. da je bila prošnja vložena v njenem imenu, če jo podpirajo tisti proizvajalci v Skupnosti, katerih skupna proizvodnja predstavlja več kot 50 % celotne proizvodnje podobnega izdelka v tistem delu industrije Skupnosti, ki izraža bodisi podporo ali pa nasprotovanje pritožbi. Vendar pa se preiskava ne začne, če je delež proizvodnje tistih proizvajalcev Skupnosti, ki izrecno podpirajo pritožbo, manjši kot 25 % celotne proizvodnje podobnega izdelka s strani industrije Skupnosti.“

[...]"

11. Člen 9 navedene uredbe tako določa:

„[...]"

5. V vsakem primeru se protidumpinška dajatev uvede v obliki ustreznih zneskov na nepristranski osnovi za uvoz izdelka iz vseh virov, za katere se izkaže, da so dumpinški in da povzročajo škodo, razen za uvoz iz tistih virov, od katerih so bile sprejete zaveze v skladu z določbami te uredbe. Uredba, ki uvaja dajatev, bo določila dajatev za vsakega dobavitelja ali, če to ni izvedljivo, za zadevno državo dobaviteljico, pri čemer bo to slednje tudi splošno pravilo v primerih iz člena 2(7). Kadar se uporablja člen 2(7)(a), se individualna dajatev določi za izvoznike, ki lahko na podlagi utemeljenih zahtev dokažejo, da:

- (a) lahko v primeru podjetij ali skupnih podjetij, ki so v celoti ali deloma v tuji lasti, izvozniki svobodno vrnejo kapital in dobičke v domovino;
- (b) so izvozne cene in količine ter prodajni pogoji svobodno določeni;
- (c) je večina deležev v lasti zasebnikov. Državni uradniki, ki se pojavljajo v upravnem odboru ali na ključnih upravljaljskih položajih, morajo biti v manjšini ali pa je treba dokazati, da je podjetje kljub temu dovolj neodvisno od vmešavanja države;
- (d) se pretvorbe menjalnega tečaja opravljajo po tržni stopnji; in
- (e) se država ne vmešava toliko, da bi dovoljevala izogibanje ukrepom, če se individualnim izvoznikom dodelijo različne stopnje dajatve.

6. Ko Komisija omeji svojo preiskavo v skladu s členom 17, nobena protidampinška dajatev, ki se nanaša na uvoz od izvoznikov ali proizvajalcev, ki so se javili v skladu s členom 17, vendar niso bili vključeni v preiskavo, ne presega tehtanega povprečja stopnje dumpinga, ki je bilo ugotovljeno za stranke v vzorcu. Za namene tega odstavka Komisija zanemari vse ničelne in *de minimis* stopnje in stopnje, ki se ugotovijo v okoliščinah, navedenih v členu 18. Individualne dajatve se uporabijo pri uvozu od katerega koli izvoznika ali proizvajalca, za katerega velja individualna obravnava⁸, kot jo določa člen 17.“

12. Člen 11(8), prvi in drugi pododstavek, osnovne uredbe določa:

„Ne glede na odstavek 2 lahko uvoznik zaprosi za vračilo pobranih dajatev, kjer se pokaže, da je bila stopnja dumpinga, na osnovi katere so bile dajatve plačane, odstranjena ali pa zmanjšana na raven, ki je nižja kot raven veljavne dajatve.

Ko zahteva vračilo protidumpinških dajatev, mora uvoznik Komisiji predložiti prošnjo. Prošnja se posreduje preko države članice z ozemlja, na katerem so bili izdelki sproščeni v prosti promet, v šestih mesecih od datuma, ko so pristojni organi na ustrezen način določile znesek dokončnih dajatev, ki naj se zaračunajo, ali od datuma, ko je bila dokončno sprejeta odločitev, da se poberejo zneski zavarovanja dani v obliki začasne dajatve. Države članice nemudoma posredujejo prošnjo Komisiji.“

13. Nazadnje, v skladu s členom 17 te uredbe o vzorčenju velja:

„1. V primerih, ko gre za veliko število pritožnikov, izvoznikov ali uvoznikov, vrst izdelkov ali transakcij, se lahko preiskava omeji na smiselno število strank, izdelkov ali transakcij, tako da uporabi vzorce, ki so statistično utemeljeni na osnovi informacij, ki so dostopne ob času izbora, ali pa se preiskava lahko omeji na največji reprezentativni obseg proizvodnje, prodaje ali izvoza, ki ga je mogoče dovolj dobro preiskati v času, ki je na razpolago.

[...]

⁸ — v nadaljevanju: IO

3. V primerih, kjer je bila preiskava v skladu s tem členom omejena, se vseeno izračuna individualna stopnja dumpinga za vsakega izvoznika ali proizvajalca, ki v začetku ni bil izbran, ki predloži potrebne informacije v okviru časovnih rokov, ki jih določa ta uredba, razen v primerih, ko je število izvoznikov ali proizvajalcev tako veliko, da bi posamezne preiskave predstavljale preveliko obremenitev in bi onemogočile, da se preiskava v primernem času zaključi.

[...]“

3. Sporna uredba

14. Na podlagi preiskave, ki se je začela 7. julija 2005, je Komisija 23. marca 2006 sprejela Uredbo (ES) št. 553/2006 o uvedbi začasne protidampinške dajatve na uvoz določene obutve z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Ljudske republike Kitajske in Vietnama.⁹

15. Svet Evropske unije je 5. oktobra 2006 sprejel sporno uredbo. Ta uredba uvaja dokončne protidampinške dajatve na uvoz obutve z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Kitajske in Vietnama. Komisija je uporabila postopek iz člena 2(7) osnovne uredbe in v skladu s členom 17 navedene uredbe uporabila tehniko vzorčenja za določitev protidampinških dajatev, tako da je vzela vzorec kitajskih in vietnamskih proizvajalcev izvoznikov (v nadaljevanju: vzorec).

16. Na podlagi člena 1(3) sporne uredbe je bila stopnja protidampinške dajatve določena na 16,5 % za vse družbe s sedežem na Kitajskem, razen za družbo Golden Step Industrial Co. Ltd (v nadaljevanju: Golden Step), in na 10 % za vse družbe s sedežem v Vietnamu. Za družbo Golden Step, kateri je bila odobrena TGO v smislu člena 2(7)(b) osnovne uredbe, je bila ta stopnja določena na 9,7 %.

17. Člen 3 sporne uredbe je določal, da se bo ta stopnja uporabljala dve leti. Svet je nato s sprejetjem Izvedbene uredbe (EU) št. 1294/2009¹⁰ veljavnost protidampinških dajatev, uvedenih s sporno uredbo, podaljšal za petnajst mesecev, to je do konca marca 2011.

II – Dejansko stanje iz sporov o glavni stvari

18. Družbe Brosmann Footwear (HK) Ltd, Seasonable Footwear (Zhongshan) Ltd, Lung Pao Footwear (Guangzhou) Ltd in Risen Footwear (HK) Co., Ltd (v nadaljevanju, skupaj: Brosmann in drugi) so vložile pritožbo zoper sodbo Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (T-401/06, EU:T:2010:67), s katero je Splošno sodišče Evropske unije zavrnilo njihovo tožbo za razglasitev delne ničnosti sporne uredbe. Družba Zhejiang Aokang Shoes Co., Ltd (v nadaljevanju: Zhejiang Aokang) je prav tako pri Sodišču vložila tožbo zoper sodbo Zhejiang Aokang Shoes/Svet (T-407/06 in T-408/06, EU:T:2010:68), s katero je Splošno sodišče zavrnilo njeno tožbo za razglasitev delne ničnosti iste uredbe. Družbe Brosmann in drugi ter Zhejiang Aokang so v bistvu Sodišču predlagale, naj razveljavi ti sodbi in razglasi sporno uredbo za nično v delu, ki jih zadeva.

19. Sodišče je ugodilo njihovemu predlogu ter razveljavilo navedeni sodbi in razglasilo sporno uredbo za nično v delu, ki je zadeval družbe Brosmann in drugi¹¹ ter Zhejiang Aokang¹².

9 — UL L 98, str. 3, v nadaljevanju: začasna uredba.

10 — Izvedbena Uredba Sveta z dne 22. decembra 2009 o uvedbi dokončne protidampinške dajatve na uvoz določene obutve z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Vietnama in s poreklom iz Ljudske Republike Kitajske, kakor je bila razširjena na uvoz določene obutve z zgornjim delom iz usnja, poslana iz Posebne upravne regije Macao, ne glede na to, ali je deklarirana kot izdelek s poreklom iz Posebne upravne regije Macao ali ne, na osnovi pregleda zaradi izteka ukrepov na podlagi člena 11(2) Uredbe Sveta (ES) št. 384/96 (UL L 352, str. 1, v nadaljevanju: uredba o podaljšanju).

11 — Glej sodbo Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (C-249/10 P, EU:C:2012:53).

12 — Glej sodbo Zhejiang Aokang Shoes/Svet (C-247/10 P, EU:C:2012:710).

20. Sodišče je v teh sodbah med drugim presodilo, da čeprav je Komisija uporabila tehniko vzorčenja, „obveznost Komisije, da se izreče glede zahtevka gospodarskega subjekta, ki želi, da se mu odobri TGO, izrecno izhaja iz člena 2(7)(b) osnovne uredbe. Ta določba ustvarja obveznost določitve normalne vrednosti v skladu z odstavki od 1 do 6 istega člena, če se na podlagi ustrezno utemeljenih zahtevkov enega ali več proizvajalcev izkaže, da za te proizvajalce prevladujejo pogoji tržnega gospodarstva. Taka obveznost priznavanja gospodarskih pogojev, v katerih deluje posamezni proizvajalec, glede proizvodnje in prodaje zadevnega podobnega proizvoda ni pogojena z načinom izračuna stopnje dampainga“.¹³

A – Zadeva C-659/13

21. Družba C & J Clark International Ltd (v nadaljevanju: C & J Clark) je od 1. maja 2007 do 31. avgusta 2010 uvažala usnjeno obutev iz Kitajske in Vietnama. Ta uvoz je bil predmet protidampinških dajatev v skladu z določbami sporne uredbe.

22. Družba C & J Clark je 30. junija 2010 vložila zahtevek, s katerim je na podlagi člena 236 Carinskega zakonika zahtevala povračilo 42.592.829,52 GBP, kolikor je plačala protidampinških dajatev za navedeni uvoz. Ta zahtevek je bil obrazložen s tem, da takrat Sodišče še ni sprejelo odločitve v zadevah, v katerih sta bili izdani sodbi *Brosmann Footwear (HK)* in drugi/Svet (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ter *Zhejiang Aokang Shoes/Svet* (C-247/10 P, EU:C:2012:710), in da bi bilo treba po mnenju družbe C & J Clark, če bi ti tožbi uspeli, protidampinške dajatve, ki jih je plačala, povrniti.

23. Družba C & J Clark je po izreku sodb v teh zadevah znova zahtevala povračilo protidampinških dajatev, ki jih je plačala, ker je menila, da se ti sodbi uporabljata tudi za njene dobavitelje. The Commissioners for Her Majesty's Revenue & Custom je 13. marca 2013 ta zahtevek zavrnilo z obrazložitvijo, da nobeno blago, ki ga je uvozila družba C & J Clark, ne izvira od izvoznikov/proizvajalcev, imenovanih v navedenih sodbah.

24. Družba C & J Clark je 11. aprila 2013 zoper to odločbo pri First-tier Tribunal (Tax Chamber) (Združeno kraljestvo) vložila tožbo, s katero izpodbija veljavnost sporne uredbe.

B – Zadeva C-34/14

25. Družba Puma SE (v nadaljevanju: Puma) je v letih od 2006 do 2011 v Evropsko unijo uvažala obutev z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Kitajske in Vietnama. V skladu z določbami sporne uredbe je za ta uvoz plačala protidampinške dajatve v skupnem znesku 5.059.386,70 EUR. Njeni dobavitelji so bila kitajska in vietnamska podjetja ter njihove povezane družbe.

26. Nekateri izmed teh dobaviteljev so bili zajeti v vzorcu med preiskavo in pri njih so bile opravljene kontrole na kraju samem. Drugi dobavitelji družbe Puma, ki so bili pripravljeni sodelovati, niso bili upoštevani v tem vzorcu.

27. Družba Puma je 21. decembra 2011 in 20. januarja 2012 od Hauptzollamt Nürnberg na podlagi člena 236 Carinskega zakonika zahtevala povračilo protidampinških dajatev, plačanih v obdobju od 7. aprila 2006 do 1. aprila 2011, v skupnem znesku 5.100.983,90 EUR. Družba Puma je hkrati zaprosila za podaljšanje roka za povračilo uvoznih dajatev, da bi pokrila celotno zadevno obdobje z retroaktivnim učinkom od 7. aprila 2006.

13 — Glej sodbo (C-249/10 P, EU:C:2012:53, točka 38). Glej tudi sodbo *Zhejiang Aokang Shoes/Svet* (C-247/10 P, EU:C:2012:710, točke od 28 do 30).

28. Hauptzollamt Nürnberg je z odločbo z dne 5. julija 2012 zavrnil zahtevek družbe Puma, ker je Sodišče sporno odločbo razglasilo za nično le v zvezi z nekaterimi proizvajalci, od katerih ni bil nihče njen dobavitelj.

29. Družba Puma je 18. julija 2012 vložila pritožbo zoper to odločbo in hkrati spremenila zahtevani znesek povračila, ki odslej znaša 5.059.386,70 EUR. Hauptzollamt Nürnberg je to pritožbo zavrnil z odločbo z dne 13. novembra 2012.

30. Zato je družba Puma zoper to odločbo vložila tožbo pri Finanzgericht München (Nemčija).

III – Vprašanja za predhodno odločanje

31. Hauptzollamt Nürnberg in Finanzgericht München dvomita o veljavnosti sporne uredbe. Zato sta prekinili odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložili ta vprašanja:

A – Zadeva C-659/13

32. First-tier Tribunal (Tax Chamber) je Sodišču postavilo ta vprašanja za predhodno odločanje:

- „1. Ali je sporna uredba neveljavna, ker krši člena 2(7)(b) in 9(5) osnovne uredbe, saj Komisija ni obravnavala zahtevkov za TGO in IO, ki so jih vložili proizvajalci izvozniki iz Kitajske in Vietnama, ki niso bili vzorčeni v skladu s členom 17 osnovne uredbe?
2. Ali je sporna uredba neveljavna, ker krši člen 2(7)(c) osnovne protidampinške uredbe, saj Komisija v treh mesecih po začetku preiskave ni odločila o zahtevkih TGO, ki so jih vložili proizvajalci izvozniki iz Kitajske in Vietnama, ki niso bili vzorčeni v skladu s členom 17 osnovne uredbe?
3. Ali je sporna uredba neveljavna, ker krši člen 2(7)(c) osnovne protidampinške uredbe, saj Komisija v treh mesecih po začetku preiskave ni odločila o zahtevkih za TGO, ki so jih vložili proizvajalci izvozniki iz Kitajske in Vietnama, ki so bili vzorčeni v skladu s členom 17 osnovne uredbe?
4. Ali je sporna uredba neveljavna, ker krši člene 3, 4(1), 5(4) in 17 osnovne uredbe, saj za to, da bi Komisija lahko veljavno ocenila škodo in, posledično, vzročno zvezo, ni sodelovalo dovolj proizvajalcev industrije Skupnosti?
5. Ali je sporna uredba neveljavna, ker krši člen 3(2) osnovne uredbe in člen 253 ES, saj so dokazi iz dokumentacije preiskave pokazali, da je bila škoda za industrijo Skupnosti ugotovljena na podlagi vsebinsko napačnih podatkov, v sporni uredbi pa ni obrazloženo, zakaj ti dokazi niso bili upoštevani?
6. Ali je sporna uredba neveljavna, ker krši člen 3(7) osnovne uredbe, saj učinki drugih dejavnikov, za katere je znano, da povzročajo škodo, niso bili pravilno razlikovani in ločeni od učinkov domnevno dampinškega uvoza?
7. Koliko se lahko sodišča držav članic pri ugotavljanju, da v zvezi z družbami, ki – tako kot pritožnice v zadevah Brosmann (C-249/10 P, EU:C:2012:53) in Zhejiang Aokang (C-247/10 P, EU:C:2012:710) – niso bile vzorčene, so pa vložile zahtevek za TGO ali IO, ki ni bil obravnavan, dajatve niso bile zakonsko dolgovane v smislu člena 236 Carinskega zakonika Skupnosti (Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92), sklicujejo na razlago sporne uredbe, ki jo je Sodišče podalo v okviru zadev Brosmann in Zhejiang Aokang?

B – *Zadeva C-34/14*

33. Finanzgericht München je Sodišču postavilo ti vprašanji za predhodno odločanje:

- „1. Ali sta sporna uredba in uredba o podaljšanju v celoti veljavni, kolikor nista bili razglašeni za nični s sodbami Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (C-249/10 P, EU:C:2012:53) in Zhejiang Aokang Shoes/Svet (C-247/10 P, EU:C:2012:710)?
2. Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen, vendar navedeni uredbi nista v celoti neveljavni:
 - (a) Za katere izvoznike in proizvajalce iz Kitajske in Vietnama, od katerih je Puma kupovala blago v letih 2006 do 2011, sta sporna uredba in uredba o podaljšanju neveljavni?
 - (b) Ali razveljavitev navedenih uredb v celoti ali delno pomeni nepredvidljiv dogodek ali višjo silo v smislu člena 236(2), drugi pododstavek, carinskega zakonika?“

IV – **Analiza**

A – *Dopustnost ugovora nezakonnosti sporne uredbe in uredbe o podaljšanju*

34. Svet in Komisija menita, da tožeče stranke v postopkih v glavni stvari niso upravičene, da pred predložitvenima sodiščema podajo ugovor nezakonnosti zoper sporno uredbo. Prvič, družba Puma naj bi imela možnost vložiti ničnostno tožbo zoper to uredbo pred sodiščem Unije. Komisija opozarja na sodno prakso TWD Textilwerke Deggendorf,¹⁴ na podlagi katere posameznik ne more z ugovorom pred nacionalnim sodiščem učinkovito izpodbijati zakonitosti predpisa Unije, če bi ta predpis lahko izpodbijal z direktno ničnostno tožbo, vendar tega ni storil v za to predvidenem prekluzivnem roku.¹⁵

35. Drugič, Svet in Komisija menita, da so tožeče stranke v postopkih v glavni stvari prav tako imele možnost vložiti pravno sredstvo na podlagi člena 11(8) osnovne uredbe, ki določa, da lahko uvoznik zaprosi za vračilo pobranih dajatev, kjer se pokaže, da je bila stopnja dampinga, na osnovi katere so bile dajatve plačane, odstranjena ali pa zmanjšana na raven, ki je nižja kot raven veljavne dajatve. Tako naj po mnenju teh institucij tožeče stranke v postopkih v glavni stvari s predlogom za ugotovitev neveljavnosti, podanim pred nacionalnim sodiščem, ne bi mogle obiti zahtev in rokov iz te določbe. Zato naj bi bilo treba sodno prakso TWD Textilwerke Deggendorf¹⁶ razširiti na ta položaj.

36. Tretjič, Svet in Komisija menita, da se uvozniki, kot sta družbi C & J Clark in Puma, ne morejo sklicevati na zatrjevano kršitev pravice do preučitve zahtevka za TGO ali IO, da bi dosegli ugotovitev neveljavnosti sporne uredbe ali uredbe o podaljšanju. Po mnenju teh institucij je ta pravica subjektivna pravica, priznana le proizvajalcem izvoznikom, ki so vložili tak zahtevek.

37. Najprej naj spomnim, da na podlagi ustaljene sodne prakse možnost pravnega subjekta, da se pred sodiščem, pred katerim je začel postopek, sklicuje na neveljavnost določb aktov Unije, predpostavlja, da ta stranka ni imela pravice do vložitve direktne tožbe na podlagi člena 263 PDEU zoper te določbe. Vendar je iz iste sodne prakse razvidno, da mora biti taka direktna tožba brez dvoma dopustna.¹⁷

14 — C-188/92, EU:C:1994:90.

15 — Točki 17 in 18.

16 — C-188/92, EU:C:1994:90.

17 — Sodba Valimar (C-374/12, EU:C:2014:2231, točki 28 in 29 in navedena sodna praksa). Glej tudi sodbo TMK Europe (C-143/14, EU:C:2015:236, točka 18).

38. V zvezi z uredbami, s katerimi se uvajajo protidampinške dajatve, je Sodišče presodilo, da se, čeprav so glede na značilnosti in področje veljavnosti normativne, lahko neposredno in posamično nanašajo na tiste proizvajalce in izvoznike zadevnega proizvoda, ki se jim na podlagi podatkov, ki so razvidni iz njihove gospodarske dejavnosti, pripisuje damping. To velja načeloma za proizvodna in izvozna podjetja, ki lahko dokažejo, da so navedena v aktih Sveta ali Komisije, ali tista, na katera se nanašajo predhodne poizvedbe. To velja tudi za tiste uvoznike zadevnega proizvoda, katerih cene pri nadaljnji prodaji so bile upoštevane pri določitvi izvozne cene in na katere se zato nanašajo ugotovitve v zvezi z obstojem dampinga.¹⁸ Sodišče je tudi presodilo, da lahko uvozniki, ki so povezani z izvozniki iz tretjih držav, za proizvode katerih se naložijo protidampinške dajatve, izpodbijajo uredbe, s katerimi se uvajajo navedene dajatve, zlasti kadar je bila izvozna cena izračunana na podlagi cen pri nadaljnji prodaji na trgu Skupnosti, ki so jih uporabljali ti uvozniki, in kadar se sama protidampinška dajatev izračuna na podlagi teh cen pri nadaljnji prodaji.¹⁹

39. Komisija v zadevah v glavni stvari trdi, da ker je družba Puma Original equipment manufacturer,²⁰ v skladu s sodno prakso Sodišča ni upravičena podati ugovora nezakonitosti. Komisija je na obravnavi menila, da enako velja za družbo C & J Clark.

40. Res je, da je Sodišče v sodbah *Nashua Corporation in drugi/Komisija in Svet*²¹ ter *Gestetner Holdings/Svet in Komisija*,²² ne da bi tožeče stranke opredelilo kot uvoznike ali izvoznike, upoštevalo posebnost trgovinskih povezav med njimi, ki jih je obravnavalo kot proizvajalce originalne opreme, in proizvajalci, ki so bili predmet protidampinških ukrepov. Tako je ugotovilo, da so glede na te povezave te proizvajalce originalne opreme zadevale ugotovitve v zvezi z obstojem spornega protidampinškega ravnanja ter da so jih določbe zadevnih uredb o protidampinških praksah proizvajalcev neposredno in posamično zadevale,²³ zato so imeli pravico vložiti ničnostno tožbo zoper te uredbe.

41. Natančneje, Sodišče je navedlo, da je bila za določitev normalne vrednosti stopnja dobička proizvajalcev izvoznikov znižana ob upoštevanju posebnosti trgovinskih povezav med njimi in proizvajalci originalne opreme, zaradi česar je bila stopnja dampinga drugačna od stopnje, določene za prodajo zadevnih izdelkov pod lastno blagovno znamko izvoznika. Pri določitvi protidampinške dajatve so se zato upoštevale vse stopnje dampinga. Sodišče je prav tako navedlo, da so institucije Unije opredelile zadevne gospodarske subjekte, med katerimi so bili proizvajalci originalne opreme.²⁴ Zato ni bilo dvoma, da je preiskava zadevala te proizvajalce originalne opreme in da so bili v zadevnih uredbah individualizirani.

42. To pa ne velja v zadevah, ki jih obravnavam v teh sklepnih predlogih.

43. V tem primeru ni ne iz sporne uredbe ne iz uredbe o podaljšanju in ne iz listin iz spisa razvidno, da je bila stopnja dampinga določena na podlagi gospodarskih informacij in podatkov, ki sta jih posredovali družbi C & J Clark in Puma. Da bi Komisija dokazala, da bi tožeče stranke v postopkih v glavni stvari lahko vložile ničnostno tožbo zoper ti uredbi, se sklicuje na uvodni izjavi 119 in 120časne uredbe ter uvodne izjave od 132 do 135 sporne uredbe.

18 — Sodba *Valimar* (C-374/12, EU:C:2014:2231, točki 30 in 31 ter navedena sodna praksa).

19 — *Ibidem* (točka 32 in navedena sodna praksa).

20 — Proizvajalec originalne opreme. Sodišče je proizvajalca originalne opreme opredelilo kot subjekt, ki pod lastno blagovno znamko dobavlja izdelke, ki so jih proizvedla druga podjetja (glej sodbo *Nashua Corporation in drugi/Komisija in Svet*, C-133/87 in C-150/87, EU:C:1990:115, točka 3).

21 — C-133/87 in C-150/87, EU:C:1990:115.

22 — C-156/87, EU:C:1990:116.

23 — Sodba v združenih zadevah *Nashua Corporation in drugi/Komisija in Svet* (C-133/87 in C-150/87, EU:C:1990:115, točke od 16 do 20) in sodba *Gestetner Holdings/Svet in Komisija* (C-156/87, EU:C:1990:116, točke od 19 do 23).

24 — *Idem*.

44. V uvodnih izjavah 119 in 120 začasne uredbe je navedeno le, da so nekatere zainteresirane stranke menile, da izbira ustrezno primerljive države za določitev normalne vrednosti, to je Federativne republike Brazilije, ni bila najprimernejša, ker nekateri kitajski in vietnamski proizvajalci izvozniki ne nosijo nekaterih stroškov, na primer za raziskave in razvoj, ki jih zato plačajo kupci, medtem ko ti stroški bremenijo brazilske proizvajalce. Te zainteresirane stranke so podvomile o izbiri te države, saj v resnici ni bilo nobenega proizvajalca originalne opreme, kar pomeni, da se struktura proizvodnih stroškov v državah, ki jih zadevajo protidampinški ukrepi, in Federativni republiki Braziliji razlikuje. V uvodni izjavi 120 začasne uredbe je nato navedeno le, da ta razlika ne upravičuje zavrnitve Federativne republike Brazilije kot ustrezne primerljive države in da se bodo lahko pri določitvi normalne vrednosti ti stroški prilagodili.

45. Glede uvodnih izjav od 132 do 135 sporne uredbe ugotavljam, da upravičujejo uporabo prilagoditve normalni vrednosti, da bi se upoštevali stroški za raziskave in razvoj, ki so se v državah, ki jih zadevajo protidampinški ukrepi, in Braziliji razlikovali.

46. Zato je treba ugotoviti, da ob branju teh uvodnih izjav ni mogoče na podlagi ničesar trditi, da sta družbi C & J Clark in Puma predložili gospodarske informacije in podatke, na podlagi katerih je bilo mogoče izračunati stopnjo dampinga in ju individualizirati glede na vse druge gospodarske subjekte.

47. Poleg tega je pomembno omeniti sklep FESI/Svet,²⁵ ki je bil sprejet na podlagi ničnostne tožbe, ki jo je Fédération européenne de l'industrie du sport (FESI), katere članica je družba Puma, vložila zoper uredbo o podaljšanju. FESI je menila, da ta uredba njo in njene člane posamično zadeva glede na sodno prakso Nashua Corporation in drugi/Komisija in Svet (C-133/87 in C-150/87, EU:C:1990:115) ter Gestetner Holdings/Svet in Komisija (C-156/87, EU:C:1990:116). Splošno sodišče je vseeno presodilo, da ta uredba FESI ne zadeva posamično, ker so njeni člani predložili informacije in podatke v obdobju pregleda,²⁶ po koncu katerega je bila sprejeta uredba o podaljšanju.

48. Natančneje, Splošno sodišče je v točki 49 tega sklepa navedlo, da je „iz [te uredbe] razvidno, da so institucije Unije ocenile številna zapletena gospodarska vprašanja, da bi napovedale posledice izteka protidampinških ukrepov. Zato je prilagoditev uvozne cene za izračun stopnje nelojalnega nižanja prodajnih cen, da bi se upoštevali stroški uvoznikov za oblikovanje ter za raziskave in razvoj, le eden izmed elementov, na podlagi katerih je mogoče ugotoviti škodo, in nikakor ne more individualizirati subjektov, ki predložijo te informacije in podatke, na enak način, kot so bili individualizirani subjekti v zadevah, v katerih sta bili izdani [sodbi Nashua Corporation in drugi/Komisija in Svet (C-133/87 in C-150/87, EU:C:1990:115) ter Gestetner Holdings/Svet in Komisija (C-156/87, EU:C:1990:116)].“

49. Poleg tega Splošno sodišče v točki 51 sklepa FESI/Svet (T-134/10, EU:T:2014:143) pojasnjuje, da „ni dokazano, da so institucije Unije izračun stopnje dampinga oprle na informacije in podatke, ki so jih predložili člani tožeče stranke. Iz uvodne izjave 122 [...] uredbe [o podaljšanju] ter uvodnih izjav 133 in 135 [sporne] uredbe izhaja, da so se upoštevali stroški za oblikovanje ter za raziskave in razvoj, ki so jih imeli brazilski proizvajalci, da bi se izvedla prilagoditev glede na razliko med njihovimi stroški in stroški za raziskave in razvoj, ki so jih imeli vietnamski in kitajski proizvajalci. Res je, da iz uvodne izjave 135 [sporne] uredbe izhaja, da ta prilagoditev upošteva morebitne razlike med prodajo proizvajalcev originalne opreme in prodajo pod lastno blagovno znamko, vendar to ne pomeni, da so se podatki in informacije, ki so jih predložili člani tožeče stranke, uporabili za prilagoditev normalni vrednosti na način, ki jih individualizira glede na vse druge gospodarske subjekte.“

25 — T-134/10, EU:T:2014:143.

26 — Točka 54 tega sklepa.

50. Ob upoštevanju teh elementov menim, da sporna uredba in uredba o podalšanju družb C & J Clark in Puma zelo verjetno ne zadevata posamično ter da zato ne bi mogli vložiti ničnostne tožbe na podlagi člena 263 PDEU zoper ti uredbi. Vsaj dvom o dopustnosti take tožbe je resničen. Vendar je treba poudariti, da možnost pravnega subjekta, da se pred sodiščem, pred katerim je začel postopek, sklicuje na neveljavnost določb aktov Unije, predpostavlja, da ta stranka nedvomno ni imela pravice do vložitve direktne tožbe na podlagi člena 263 PDEU zoper te določbe.²⁷

51. Glede na to, kako težko je ugotoviti, ali sta družbi C & J Clark in Puma imeli možnost vložiti ničnostno tožbo zoper sporno uredbo in uredbo o podalšanju, se mi zdi, da zahteva po učinkovitem sodnem varstvu nalaga, da se ugovor nezakonitosti, ki ga pred predložitvenimi sodišči podajata v zvezi s tema uredbama, razglasi za dopusten.

52. Dalje, trditev Sveta in Komisije, da družbi C & J Clark in Puma, ker sta imeli možnost vložiti pravno sredstvo na podlagi člena 11(8) osnovne uredbe, ne smeta s predlogom za ugotovitev neveljavnosti, podanim pred nacionalnim sodiščem, obiti zahtev in rokov iz te določbe, je treba po mojem mnenju zavrnilo.

53. Naj namreč spomnim, da ta določba določa, da lahko uvoznik zaprosi za vračilo pobranih dajatev, kjer se pokaže, da je bila stopnja dampinga, na osnovi katere so bile dajatve plačane, odstranjena ali pa zmanjšana na raven, ki je nižja kot raven veljavne dajatve. To pravno sredstvo se nanaša na primere, v katerih se je ravnanje zadevnih proizvajalcev izvoznikov spremenilo, kar je povzročilo bodisi spremembo stopnje dampinga zaradi normalne vrednosti, ki je bila sama spremenjena (znižana stopnja), bodisi konec dampinga (odpravljena stopnja). V teh natančno določenih primerih uvozniki ne izpodbijajo zakonitosti protidampinskih dajatev, ki so bile uvedene, ampak se sklicujejo na spremembo položaja, ki ima neposreden učinek na prvotno določeno stopnjo dampinga.

54. Jasno je torej, da se pravno sredstvo iz člena 11(8) osnovne uredbe razlikuje od tistega, začetega pred predložitvenim sodiščem, v okviru katerega je namen ugovora nezakonitosti, ki ga tožeče stranke v postopku v glavni stvari podajo zoper sporno uredbo, ugotoviti nezakonitost protidampinskih dajatev, plačanih pristojnim javnim organom, kar na podlagi člena 236 Carinskega zakonika omogoča, da se zahteva njihovo povračilo.

55. Nazadnje, ne strinjam se z mnenjem Sveta in Komisije glede tega, da se uvozniki, kot sta družbi C & J Clark in Puma, ne morejo sklicevati na zatrjevano kršitev pravice do preučitve zahtevka za TGO ali IO, da bi dosegli ugotovitev neveljavnosti sporne uredbe ali uredbe o podalšanju.

56. Ugotavljam namreč, da je moralo Sodišče večkrat preučiti veljavnost protidampinske uredbe v okviru ugovora nezakonitosti, ki ga je podal uvoznik, ki je moral ali mora plačati protidampinske dajatve. Tako je imelo Sodišče v zadevi, v kateri je bila izdana sodba Ikea Wholesale²⁸, priložnost preučiti veljavnost protidampinske uredbe med drugim z vidika izračuna „računsko določene“ normalne vrednosti zadevnega izdelka in metode „nastavitev na ničlo“, uporabljene za določitev skupne stopnje dampinga.²⁹ V zadevi, v kateri je bila izdana sodba Valimar,³⁰ je preučilo veljavnost protidampinske uredbe z vidika metodologije za izračun izvozne cene v okviru pregleda zaradi izteka

27 — Glej točko 37 teh sklepnih predlogov.

28 — C-351/04, EU:C:2007:547.

29 — Točke od 43 do 57.

30 — C-374/12, EU:C:2014:2231.

protidampinških ukrepov.³¹ Nedavno je moralo Sodišče v zadevi, v kateri je bila izdana sodba *TMK Europe*³², preveriti, ali so bili dejavniki, ki se ne nanašajo na uvoz, tako pomembni, da se je zaradi njih lahko podvomilo o obstoju vzročne zveze med škodo za industrijo Skupnosti in dampinškimi uvozi, zaradi česar je zadevna protidampinška uredba neveljavna.³³

57. V teh zadevah Sodišče ni nikoli podvomilo o možnosti, da se uvozniki sklicujejo na kršitev pravice, da se zanje uporabi določena metodologija izračuna normalne vrednosti ali celo izvozne cene za določitev protidampinških dajatev.

58. Protidampinške uredbe se namreč na uvoznike, kot so uvozniki v navedenih zadevah ali kot sta družbi *C & J Clark* in *Puma*, ne nanašajo zaradi, kot smo videli, nekaterih njihovih posebnih značilnosti ali dejanskega položaja, zaradi katerega se razlikujejo od vseh drugih oseb, temveč samo zaradi njihovega objektivnega statusa uvoznikov zadevnih proizvodov, enako kot na druge gospodarske subjekte, ki so dejansko ali morebitno v enakem položaju.³⁴

59. Kot uvoznike izdelkov, ki so predmet protidampinških dajatev, jih bodo učinki uredbe, ki uvaja te dajatve, prizadeli neposredno, ker bodo morali plačati te dajatve, katerih višina pogosto ni zanemarljiva. Odobritev TGO proizvajalcu izvozniku pa vpliva na določitev normalne vrednosti ter ne nazadnje na stopnjo dampinga in uvedbo protidampinških dajatev.³⁵ Prav tako odobritev IO povzroči, da se uporabi individualna dajatev za proizvajalce izvoznike, ki izpolnjujejo zahtevane pogoje, zaradi česar jih je mogoče razlikovati od drugih proizvajalcev izvoznikov³⁶ in zanje zelo pogosto uporabiti nižjo protidampinško dajatev.

60. Glede na vse navedeno menim, da sta ugovor nezakonnosti, ki ga je družba *C & J Clark* podala zoper sporno uredbo, in ugovor nezakonnosti, ki ga je družba *Puma* podala zoper to uredbo in uredbo o podaljšanju, dopustna.

B – Veljavnost sporne uredbe

61. Pojasniti je treba, da predložitveno sodišče v zadevi *C-34/14* govori o veljavnosti sporne uredbe in uredbe o podaljšanju. V zvezi s tem pojasnjuje, da je sklepanje, ki ga je predstavilo v predlogu za sprejetje predhodne odločbe, omejeno na ugovore v zvezi z zakonitostjo sporne uredbe, ki je temeljni akt, medtem ko je namen uredbe o podaljšanju le podaljšati veljavnost protidampinških ukrepov.³⁷ Videli bomo namreč, da preučitev vprašanj, ki ju je to sodišče postavilo v zvezi s sporno uredbo, in sklepi, ki jih bom izpeljal iz njih, veljajo tudi za uredbo o podaljšanju, ker ta povzema metode, uporabljene pri določitvi dokončnih protidampinških dajatev.

1. Preučitev zahtevkov za TGO in IO

62. Na podlagi prvih vprašanj v obravnavanih zadevah mora Sodišče odločiti, ali je sporna uredba neveljavna zaradi kršitve členov 2(7)(b) in (c) ter 9(5) osnovne uredbe. Družbi *C & J Clark* in *Puma* namreč menita, da sta bili ti določbi kršeni, ker Komisija ni preučila zahtevkov za TGO in IO, ki so jih vložili proizvajalci izvozniki, ki so bili zajeti z vzorcem, od katerih sta uvozili zadevne izdelke.

31 — Točke od 39 do 61.

32 — *C-143/14*, EU:C:2015:236.

33 — Točke od 31 do 45.

34 — Sodba *Valimar* (*C-374/12*, EU:C:2014:2231, točka 37).

35 — Glej člena 2(7)(b) in 11 osnovne uredbe.

36 — Glej člen 9(5) te uredbe.

37 — Glej uvodno izjavo 519 uredbe o podaljšanju.

63. V zvezi s tem naj spomnim, da je Sodišče v sodbah Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ter Zhejiang Aokang Shoes/Svet (C-247/10 P, EU:C:2012:710) presodilo, da se mora Komisija izreči glede zahtevka gospodarskega subjekta, ki želi, da se mu odobri TGO, tudi kadar ta subjekt ni zajet z vzorcem.³⁸

64. Zato je navedlo, da je „člen 2(7) osnovne uredbe del tistih določb te uredbe, ki urejajo samo določitev normalne vrednosti, medtem ko je člen 17 iste uredbe, ki se nanaša na vzorčenje, del določb, ki se nanašajo zlasti na razpoložljive metode za določitev stopnje dampinga. Gre torej za določbi z različno vsebino in ciljem“³⁹.

65. Sodišče je dodalo, da člen 2(7)(b) osnovne uredbe „ustvarja obveznost določitve normalne vrednosti v skladu z odstavki od 1 do 6 istega člena, če se na podlagi ustrezno utemeljenih zahtevkov enega ali več proizvajalcev izkaže, da za te proizvajalce prevladujejo pogoji tržnega gospodarstva. Taka obveznost priznavanja gospodarskih pogojev, v katerih deluje posamezni proizvajalec, glede proizvodnje in prodaje zadevnega podobnega proizvoda ni pogojena z načinom izračuna stopnje dampinga“⁴⁰.

66. Potem ko je Sodišče na podlagi teh razlogov razveljavilo izpodbijani sodbi in menilo, da stanje postopkov dovoljuje, da samo odloči o teh sporih, je sklenilo, da je treba sporno uredbo razglasiti za nično v delu, ki zadeva tožeče stranke v obeh zadevah.⁴¹

67. Čeprav je Splošno sodišče v točki 32 sodbe Zhejiang Aokang Shoes/Svet (C-247/10 P, EU:C:2012:710) dejansko presodilo, da „je Splošno sodišče v točki 91 izpodbijane sodbe nepravilno zavrnilo trditve tožečih strank, da mora Komisija na podlagi člena 2(7)(b) in (c) osnovne uredbe preučiti zahtevke za TGO/IO, ki so jih vložili gospodarski subjekti, ki niso bili zajeti z vzorcem“, in čeprav je iz teh razlogov razveljavilo to sodbo, je nato presodilo samo, da je bila Komisija dolžna odločiti o zahtevku TGO. Torej se ni izreklo o vprašanju, ali ima Komisija tudi obveznost preučiti zahtevke za IO.

68. Zato je treba zdaj preveriti, ali obstaja taka obveznost za Komisijo.

69. Ta institucija meni, da ne more biti zavezana preučiti zahtevke za IO, ki jih vložijo gospodarski subjekti, ki niso bili zajeti z vzorcem, kadar na podlagi člena 17(3) osnovne uredbe ugotovi, da bi izračun individualnih stopenj dampinga pomenil preveliko obremenitev in onemogočil, da se preiskava v primernem času zaključi.

70. S tem stališčem se ne strinjam.

71. Menim namreč, da imajo določbe o IO – tako kot določbe o TGO – vsebino in cilj, ki je drugačen od člena 17(3) osnovne uredbe.

72. IO se lahko odobri le proizvajalcem izvoznikom v državah brez tržnega gospodarstva. Uporaba te IO za proizvajalca izvoznika temu omogoča, da se mu določi individualna protidampinška dajatev, ki bo v večini primerov nižja od enotne stopnje, naložene proizvajalcem izvoznikom v državi, ki nima tržnega gospodarstva. Da bi bil proizvajalec izvoznik lahko upravičen do take obravnave, mora Komisiji predložiti več informacij, ki bodo morale dokazovati, da sluje neodvisno od države, in sicer,

38 — Glej točke od 36 do 38 oziroma od 29 do 32 teh sodb.

39 — Glej točko 37 oziroma točko 33 teh sodb.

40 — Glej točko 38 oziroma točko 30 istih sodb.

41 — Glej točke od 40 do 43 oziroma od 34 do 37 teh sodb.

da lahko svobodno pravno in dejansko določi svojo izvozno prodajo. Tako mora med drugim dokazati, da lahko svobodno vrne kapital in dobičke v domovino, če bi bilo podjetje v celoti ali deloma v tuji lasti, da so izvozne cene in količine ter prodajni pogoji svobodno določeni ter celo da je večina deležev v lasti zasebnikov.⁴²

73. Člen 9(5) osnovne uredbe torej določa merila, ki jih je treba izpolnjevati za upravičenost do IO. Če bi bili ti pogoji izpolnjeni, bi bila odobritev IO namenjena le določitvi metode izračuna normalne vrednosti.⁴³ Šele po uporabi te metode izračuna za določitev normalne vrednosti in po določitvi izvozne cene na podlagi informacij, ki jih bodo predložili proizvajalci izvozniki, ki jim je bila odobrena IO, bo določena stopnja dampinga. V tej fazi bodo ti proizvajalci izvozniki na podlagi člena 17(3) osnovne uredbe lahko zaprosili, naj se ta stopnja izračuna individualno. Komisija bo nato lahko ugodila temu zahtevku, če pa bo menila, da je število proizvajalcev izvoznikov tako veliko, da bi individualne preučitve pomenile preveliko obremenitev in onemogočile, da se preiskava v primernem času zaključi, bo lahko navedeni zahtevek zavrnila in stopnjo dampinga določila na ravni države.

74. Zato je jasno, da je treba zahtevek za IO tako kot zahtevek za TGO razlikovati od zahtevka za določitev individualne stopnje dampinga. Komisija zato po mojem mnenju uporabe člena 17(3) osnovne uredbe ni mogla razširiti na zahtevke za IO in je bila zavezana preučiti take zahtevke.

75. Glede na vse navedeno menim, da je treba ugotoviti, da je sporna uredba neveljavna, ker Komisija ni preučila zahtevkov za TGO in IO, ki so jih vložili proizvajalci izvozniki iz Kitajske in Vietnama, ki niso bili zajeti v vzorcu, s čimer je kršila zahteve iz členov 2(7)(b) in 9(5) osnovne uredbe. Ker uredba o podaljšanju ohranja protidampinške dajatve, kot so bile uvedene s sporno uredbo,⁴⁴ jo je treba prav tako razglasiti za neveljavno.

2. Posledice prekoračitve trimesečnega roka za preučitev zahtevkov za TGO in IO

76. Sodišče mora na podlagi drugega in tretjega vprašanja v zadevi C-659/13 in prvega vprašanja v zadevi C-34/14 odločiti, ali je sporna uredba neveljavna, ker Komisija v treh mesecih ni odločila o zahtevkih za TGO, ki so jih vložili proizvajalci izvozniki, ki so bili zajeti v vzorec, in tisti, ki niso bili.

77. Po mnenju tožečih strank v postopkih v glavni stvari iz sodbe *Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet* (C-249/10 P, EU:C:2012:53) izhaja, da dejstvo, da Komisija ni upoštevala trimesečnega roka iz člena 2(7)(c) osnovne uredbe za odločitev o vprašanju, ali proizvajalec izvoznik izpolnjuje pogoje za odobritev TGO, samodejno povzroči neveljavnost sporne uredbe. Svet in Komisija pa menita, med drugim, da iz sodbe *Ningbo Yonghong Fasteners/Svet* (C-601/12 P, EU:C:2014:115) izhaja, da neupoštevanje tega roka ne more pripeljati do razglasitve ničnosti sporne uredbe, razen če tožeče stranke v postopku v glavni stvari izkažejo, da bi lahko Svet, če ta rok ne bi bil prekoračen, sprejel drugačno uredbo, ki bi bila zanje ugodnejša.

78. Naj opozorim, da iz sodbe *Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet*⁴⁵ izhaja, da so pritožnice v okviru tretjega pritožbenega razloga navedle, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker je presodilo, da se pritožnice, glede njihovih zahtevkov za TGO, ne morejo sklicevati na člen 2(7)(c) osnovne uredbe, ker se je trimesečni rok „nanaša[l] na primere, ko je [bila] Komisija dolžna preučiti“ zahtevke za TGO in IO.⁴⁶ Sodišče je ob preučitvi tega pritožbenega razloga navedlo le, da mora biti

42 — Glej člen 9(5), od (a) do (c), osnovne uredbe.

43 — Glej sodbo *Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet* (T-401/06, EU:T:2010:67, točka 78), v kateri je Splošno sodišče to pravilno ugotovilo, vendar ne da bi iz tega izpeljalo pravilne posledice.

44 — Glej uvodno izjavo 519 in člen 1(3) uredbe o podaljšanju.

45 — C-249/10 P, EU:C:2012:53.

46 — Točka 25.

ocena, ali proizvajalec izpolnjuje merila za odobritev TGO, našeta v prvem pododstavku istega odstavka 7(c), sprejeta v treh mesecih po sprožitvi preiskave.⁴⁷ Poleg tega sodba Splošnega sodišča v tej zadevi ni bila razveljavljena le na podlagi tega pritožbenega razloga, ampak tudi na podlagi prvih dveh pritožbenih razlogov, ki so jih navedle pritožnice.⁴⁸

79. Zato se mi ob branju sodbe Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet⁴⁹ zdi, da je iz nje težko sklepati, da po mnenju Sodišča neupoštevanje trimesečnega roka iz člena 2(7)(c) osnovne uredbe samodejno povzroči neveljavnost sporne uredbe. Sicer pa je Sodišče v točki 35 sodbe Ningbo Yonghong Fasteners/Svet⁵⁰ pojasnilo, da v sodbi Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ni podalo nobene navedbe o posledicah neupoštevanja takega roka.

80. Glede sodbe Ningbo Yonghong Fasteners/Svet (C-601/12 P, EU:C:2014:115) v nasprotju s tem, kar trdita Svet in Komisija, menim, da ni jasno ugotovljeno, da lahko neupoštevanje tega roka pripelje do razglasitve ničnosti sporne uredbe le, če pritožnice dokažejo, da bi lahko Svet, če ta rok ne bi bil prekoračen, sprejel drugačno uredbo, ki bi bila zanje ugodnejša. Sodišče je moralo v zadevi, v kateri je bila izdana ta sodba, ko je odločalo o pritožbi, presoditi dva pritožbena razloga, ki sta se nanašala na to, kako je Splošno sodišče razlagalo člen 2(7)(c), drugi pododstavek, osnovne uredbe, ki se nanaša na rok za vložitev zahtevka za TGO. Sodišče je prvi pritožbeni razlog razglasilo za nedopusten.⁵¹ Glede drugega pritožbenega razloga je navedlo le, da si je pritožnica napačno razlagala izpodbijano sodbo⁵² ter da „[v] teh okoliščinah in ne da bi bilo treba odločiti o tem, ali je rok, določen v [tej določbi], procesno jamstvo, katerega namen je zaščititi pravico pritožnice do obrambe, je treba ugotoviti, da je [ta pritožbeni razlog] brez dejanske podlage in da ga je zato treba razglasiti za neutemeljen“.⁵³

81. Res je, da je Sodišče v točki 42 navedene sodbe presodilo, da so „[v]sekakor [...] trditve, ki jih je pritožnica navedla v okviru [navedenega] pritožbenega razloga, brezpredmetne, ker ni navedla razlogov, s katerimi bi lahko dokazala, da ni mogoče izključiti, da bi bila odločitev o odobritvi TGO ali sporna uredba zanj ugodnejša, če bi bil zadevni rok upoštevan, zlasti ker pritožnica pred Sodiščem ni izpodbijala ugotovitev iz izpodbijane sodbe v zvezi z vsebino odločitve o odobritvi TGO“. To dodatno pojasnilo kaže, da se je Sodišče v resnici strinjalo s sodno prakso Splošnega sodišča glede posledic, ki jih je treba izpeljati iz neupoštevanja trimesečnega roka iz člena 2(7)(c), drugi pododstavek, osnovne uredbe.⁵⁴ Vendar iz te sodne prakse ni mogoče izpeljati nobene gotovosti, ti zadevi pa sta za Sodišče priložnost, da natančneje opredeli svoje stališče.

82. Po mojem mnenju bi bilo treba to sodno prakso potrditi. Kot ugotavlja Splošno sodišče, osnovna uredba namreč ne vsebuje nobene navedbe o posledicah, ki jih je treba izpeljati iz prekoračitve trimesečnega roka za odobritev TGO, drugače pa je v zvezi z drugimi procesnimi roki, določenimi v tej uredbi.⁵⁵ Prav tako pripravljalni dokumenti, na podlagi katerih je bil vnesen člen 2(7)(c) osnovne uredbe, ne zagotavljajo nobenih dodatnih pojasnil, ker je v njih navedeno le, da je treba zahtevek za TGO preučiti dovolj zgodaj med preiskavo, da se lahko upoštevajo drugi roki.⁵⁶

47 — Točka 39.

48 — Točka 40.

49 — C-249/10 P, EU:C:2012:53.

50 — C-601/12 P, EU:C:2014:115.

51 — Točke od 29 do 33.

52 — Točki 39 in 40.

53 — Točka 41.

54 — Glej na primer sodbe Shanghai Excell M & E Enterprise in Shanghai Adeptech Precision/Svet (T-299/05, EU:T:2009:72), Since Hardware (Guangzhou)/Svet (T-156/11, EU:T:2012:431) ter Gold East Paper in Gold Huasheng Paper/Svet (T-443/11, EU:T:2014:774).

55 — Sodba Shanghai Excell M & E Enterprise in Shanghai Adeptech Precision/Svet (T-299/05, EU:T:2009:72, točki 116, 118 in 119).

56 — Glej Sporočilo Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu o obravnavi nekdanjih držav brez tržnega gospodarstva v protidampinskih postopkih in osnutek Uredbe Sveta o spremembi Uredbe št. 384/96 (COM(97) 677 final). Tudi pripravljalni dokumenti, na podlagi katerih je bila sprejeta Uredba (ES) št. 1168/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 1225/2009 o zaščiti proti dampinskemu uvozu iz držav, ki niso članice Evropske skupnosti (UL L 344, str. 1), ne vsebujejo nobenega pojasnila o namenu tega roka, ki je bil podaljšan na osem mesecev.

83. Sodišče je moralo v sodbi Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware/Svet⁵⁷ odločiti, ali mora neupoštevanje desetdnevnega roka iz člena 20(5) osnovne uredbe pripeljati do razglasitve ničnosti zadevne uredbe o uvedbi protidampinških dajatev. V skladu s to določbo mora Komisija zadevnim podjetjem dati na voljo najmanj deset dni za vložitev pripomb glede dokončnega razkritja bistvenih dejstev in premislekov, na podlagi katerih se namerava priporočiti uvedba dokončnih ukrepov. Kot velja za člen 2(7)(c) osnovne uredbe, tudi navedeni člen ne vsebuje nobene navedbe o tem, kakšne posledice je treba izpeljati iz neupoštevanja tega roka.

84. Sodišče, ki je potrdilo stališče Splošnega sodišča, je tako presodilo, da se „zaradi nespoštovanja navedenega roka sporna uredba lahko razglasi za nično samo, če obstaja možnost, da bi se upravni postopek zaradi te nepravilnosti končal drugače in tako dejansko vplival na pravico pritožnice do obrambe“.⁵⁸ V zvezi s tem je opozorilo, da „iz sodne prakse Sodišča izhaja, da v skladu s sodno prakso Sodišča od pritožnice ni mogoče zahtevati, da dokaže, da bi odločba Komisije imela drugačno vsebino, temveč le, da ta možnost ni v celoti izključena, ker bi lahko pritožnica bolje poskrbela za svojo obrambo, če ne bi bilo postopkovnih nepravilnosti“.⁵⁹

85. Poleg tega je Sodišče v isti sodbi imelo priložnost obravnavati posledice tega, da je Komisija po izteku trimesečnega roka sprejela odločitev o odobritvi TGO, ki je nadomestila prvotno odločitev. Sodišče je navedlo, da „ob upoštevanju načel zakonitosti in dobrega upravljanja člena 2(7)(c) [osnovne uredbe] ni mogoče razlagati tako, da zavezuje Komisijo, da Svetu predlaga dokončne ukrepe, ki bi v škodo zadevnega podjetja ohranjali v veljavi napako, storjeno pri prvotni presoji navedenih vsebinskih meril“⁶⁰. Iz tega je sklepalo, „da bi Komisija, če bi med preiskavo opazila, da v nasprotju z njeno prvotno presojo podjetje izpolnjuje merila iz člena 2(7)(c), prvi pododstavek, osnovne uredbe, morala sprejeti ustrezne sklepe, pri tem pa spoštovati procesna jamstva, določena v osnovni uredbi“.⁶¹

86. Splošno sodišče je po mojem mnenju pravilno sklepalo, da „čeprav mora biti v skladu s členom 2(7)(c), drugi pododstavek, osnovne uredbe vsaka odločitev glede [TGO] sprejeta v treh mesecih po začetku preiskave in mora sprejeta odločitev ostati v veljavi med celotno preiskavo, ostaja dejstvo, da v trenutno veljavnem pravu Unije v skladu z razlago te določbe s strani sodišča Unije [...], po eni strani sprejetje odločitve zunaj tega roka nima za posledico razglasitve ničnosti uredbe, ki nalaga protidampinške dajatve, po drugi strani pa je takšna odločitev lahko spremenjena med postopkom, če se izkaže za napačno“.⁶²

87. Glede na te elemente menim, da bi moralo Sodišče potrditi sodno prakso Splošnega sodišča, v skladu s katero ni mogoče šteti, da bi morala vsaka prekoračitev roka, ki je določen v členu 2(7)(c), drugi pododstavek, osnovne uredbe, pomeniti avtomatično razglasitev ničnosti uredbe Sveta o uvedbi dokončnih protidampinških dajatev. Taka prekoračitev namreč povzroči razglasitev ničnosti le pod pogojem, da tožeča stranka dokaže, da bi brez prekoračitve roka Svet lahko sprejel drugačno uredbi, ki bi bila zanjo ugodnejša kot zadevna uredba.⁶³

88. Ugotoviti je treba, da tožeče stranke v postopkih v glavni stvari ne navajajo nobenega dokaza, da bi bila, če bi Komisija upoštevala rok, sprejeta uredba, ki bi bila zanje ugodnejša kot sporna uredba.

89. Zato menim, da prekoračitev roka iz člena 2(7)(c), drugi pododstavek, osnovne uredbe ni razkrila obstoja elementov, ki bi lahko vplivali na njeno veljavnost.

57 — C-141/08 P, EU:C:2009:598.

58 — Točki 81 in 107 ter navedena sodna praksa.

59 — Točka 94.

60 — Točka 111.

61 — Točka 112.

62 — Sodba *Since Hardware (Guangzhou)/Svet* (T-156/11, EU:T:2012:431, točka 167).

63 — *Ibidem* (točka 160 in navedena sodna praksa).

3. Določitev stopnje dampainga

90. Predložitveno sodišče želi s prvim vprašanjem v zadevi C-34/14 izvedeti tudi, ali je sporna uredba neveljavna zaradi kršitve člena 9(6) osnovne uredbe, ker se stopnja dampainga družbe Golden Step – edine družbe, ki ji je bila odobrena TGO – ni upoštevala pri izračunu tehtanega povprečja stopnje dampainga vzorca in torej ni vplivala na tehtano povprečje stopnje dampainga, ki se je uporabilo za kitajske proizvajalce izvoznike, ki niso bili zajeti v tem vzorcu.

91. Razumem, da je po mnenju predložitvenega sodišča Komisija morala izračunati individualne stopnje dampainga za proizvajalce izvoznike, zajete v vzorcu, nato pa tehtano povprečje stopnje dampainga z vključitvijo individualne stopnje družbe Golden Step.

92. V zvezi s tem menim, da predložitveno sodišče napačno razlaga določbe osnovne uredbe. V skladu s členom 2(11) te uredbe se „obstoj stopenj dampainga v teku obdobja preiskave običajno ugotavlja na osnovi primerjave tehtanega povprečja normalne vrednosti s tehtanim povprečjem cen vseh izvoznih transakcij pri izvozu v Skupnost ali pa s primerjavo posameznih normalnih vrednosti in posameznih izvoznih cen pri izvozu v Skupnost od transakcije do transakcije.“ Ta odstavek ne izključuje uporabe vzorčenja. Na podlagi te določbe je Komisija za proizvajalce izvoznike, ki so bili zajeti v vzorec, povsem upravičeno izračunala tehtano povprečje stopnje dampainga, ker ob sprejetju začasne uredbe nobenemu izmed teh proizvajalcev izvoznikov ni bila odobrena TGO ali IO.⁶⁴

93. Dalje, glede metode, uporabljene za določitev stopnje dampainga za proizvajalce izvoznike, ki so sodelovali pri preiskavi, vendar niso bili zajeti v vzorcu, je treba navesti, da je Komisija uporabila člena 9(6) osnovne uredbe. Iz uvodne izjave 135 začasne uredbe tako izhaja, da je bila stopnja dampainga za te proizvajalce izvoznike, ki niso bili preučeni individualno, določena na podlagi tehtanega povprečja stopenj dampainga družb iz vzorcev. Ker je bila določena le ena stopnja dampainga za vzorec kitajskih proizvajalcev izvoznikov in za vzorec vietnamskih proizvajalcev izvoznikov, sta se ti stopnji pripisali vsem drugim proizvajalcem izvoznikom iz Kitajske in Vietnama.⁶⁵

94. Komisija je med sprejetjem začasne uredbe in sprejetjem sporne uredbe odobrila TGO družbi Golden Step, ki je zajeta v vzorcu, ker je menila, da je treba glede na informacije, ki jih je predložila ta družba, spremeniti prvotno odločitev in ji odobriti to obravnavo.⁶⁶ Zato je bila za navedeno družbo izračunana individualna stopnja dampainga.⁶⁷ Nasprotno pa je uporabljena metoda ostala nespremenjena, in sicer je Komisija uporabila člen 9(6) osnovne uredbe,⁶⁸ in nič v tej uredbi ne kaže, da se stopnja dampainga družbe Golden Step ni upoštevala pri tej metodi izračuna. V zvezi s tem iz sodbe Zhejiang Aokang Shoes/Svet⁶⁹ izhaja, da je Splošno sodišče ugotovilo, da je bila stopnja dampainga družbe Golden Step upoštevana pri izračunu tehtanega povprečja stopenj dampainga iz vzorca.⁷⁰ Sodišče je sicer razveljavilo to sodbo, ker je Splošno sodišče kršilo člen 2(7) osnovne uredbe.⁷¹ Vendar pritožnica ni izpodbijala ugotovitve, da je bila stopnja dampainga družbe Golden Step upoštevana pri izračunu tehtanega povprečja stopenj dampainga.

95. Zato glede na vse navedeno menim, da so bile stopnje dampainga za izvoz obutve z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Kitajske in Vietnama v sporni uredbi pravilno določene. Poleg tega ta ugotovitev velja tudi za uredbo o podaljšanju, ker iz nje izhaja, da je bila uporabljena ista metoda izračuna.⁷²

64 — Glej uvodno izjavo 134 začasne uredbe.

65 — Glej uvodno izjavo 143 začasne uredbe.

66 — Glej uvodne izjave od 70 do 72 sporne uredbe.

67 — Glej uvodno izjavo 146 te uredbe.

68 — *Idem*.

69 — T-407/06 in T-408/06, EU:T:2010:68.

70 — Točka 103.

71 — Sodba Zhejiang Aokang Shoes/Svet (C-247/10 P, EU:C:2012:710, točka 34).

72 — Glej uvodne izjave 126, 127 in 130 te uredbe.

4. Določitev škode in vzročne zveze

96. Predložitveno sodišče s četrtem, petim in šestim vprašanjem v zadevi C-659/13 poziva Sodišče, naj odloči, ali je treba sporno uredbo razglasiti za neveljavno, ker naj bi kršila člene od 3 do 5 in 17 osnovne uredbe, ker ni sodelovalo dovolj proizvajalcev industrije Skupnosti, ker so dokazi iz dokumentacije preiskave pokazali, da je bila škoda za industrijo Skupnosti ugotovljena na podlagi vsebinsko napačnih podatkov, ter ker učinki drugih dejavnikov, za katere je znano, da povzročajo škodo, niso bili pravilno razlikovani in ločeni od učinkov domnevno dampinškega uvoza.

97. Najprej, družba C & J Clark v okviru četrtega vprašanja trdi, da institucije Unije niso mogle pravilno oceniti škode za industrijo Skupnosti, ker je bilo le deset proizvajalcev Skupnosti zajetih v vzorcu in so torej podprli pritožbo, kar naj bi predstavljalo le 4,2 % proizvodnje Skupnosti, kar je daleč od 25 %, zahtevanih v členu 5(4) osnovne uredbe.

98. Ne strinjam se s stališčem družbe C & J Clark.

99. Naj spomnim, da člen 5(1) in (4) te uredbe določa, da se preiskava za določitev obstoja, stopnje in učinka kakršnega koli domnevnega dampa začne na pritožbo industrije Skupnosti ali v njenem imenu. Tako je, če pritožbo podpirajo proizvajalci v Skupnosti, ki pomenijo več kot 50 % celotne proizvodnje podobnega izdelka v tistem delu industrije Skupnosti, ki izraža bodisi podporo ali pa nasprotovanje pritožbi. Vendar se preiskava ne začne, če je delež proizvodnje tistih proizvajalcev Skupnosti, ki izrecno podpirajo pritožbo, manjši kot 25 % celotne proizvodnje podobnega izdelka s strani industrije Skupnosti.

100. Ker je proizvajalcev Skupnosti veliko, se je Komisija najprej odločila zbrati različne informacije o teh proizvajalcih s pomočjo vprašalnika o procesnem upravičenju. Proizvajalci Skupnosti so morali v tem vprašalniku med drugim izraziti stališče glede morebitnega začetka protidampinške preiskave, to je če podpirajo pritožbo, ji nasprotujejo ali nimajo stališča do nje.⁷³ Kot je Splošno sodišče ugotovilo v sodbi Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet⁷⁴, je bil pravna podlaga za zahtevo za posredovanje teh informacij člen 5(4) osnovne uredbe. Poleg tega sta bila k temu vprašalniku priložena člena 4 in 5 te uredbe. Tako kot Splošno sodišče menim, da to dokazuje, da so se proizvajalci Skupnosti zato zavedali, da je namen navedenega vprašalnika med drugim ugotoviti, ali podpirajo pritožbo ali ne, ter da morajo zato predložiti vrsto dokazov o obstoju dampa, škode ali vzročne zveze med njima,⁷⁵ ki so elementi, ki sestavljajo pritožbo v skladu s členom 5(2) osnovne uredbe.

101. Sklep, ki ga lahko izpeljem iz tega, je preprost. Odgovor na vprašalnik o procesnem upravičenju je zadosten dokaz, da je 814 proizvajalcev Skupnosti, ki pomenijo več kot 40 % proizvodnje Skupnosti, podprlo pritožbo v skladu s členom 5(4) te uredbe.⁷⁶ Šele nato je Komisija ob upoštevanju elementov, ki so jih predložili ti proizvajalci, izbrala tiste, ki so lahko najbolj zastopali industrijo Skupnosti, da je oblikovala vzorec v skladu s členom 17 osnovne uredbe.⁷⁷

102. Dalje, iz petega vprašanja v zadevi C-659/13 izhaja, da predložitveno sodišče dvomi tudi o veljavnosti sporne uredbe zaradi kršitve člena 3(2) osnovne uredbe in člena 296 PDEU, ker so dokazi iz dokumentacije preiskave pokazali, da je bila škoda za industrijo Skupnosti ugotovljena na podlagi vsebinsko napačnih podatkov.

73 — Glej točko 43 in Prilogo 2 k stališčem družbe C & J Clark. Glej tudi sodbo Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (T-401/06, EU:T:2010:67, točki 109 in 110). Naj spomnim, da je Sodišče razveljavilo to sodbo, ker Komisija ni preučila zahtevka za TGO. O ugotovitvah Splošnega sodišča v teh točkah se torej ni dvomilo.

74 — T-401/06, EU:T:2010:67.

75 — Točka 111.

76 — Glej uvodni izjavi 155 in 158 sporne uredbe.

77 — Glej uvodno izjavo 65časne uredbe in uvodno izjavo 57 sporne uredbe. Glej tudi točko 44 stališč družbe C & J Clark.

103. Družba C & J Clark v zvezi s tem pojasnjuje, da je Komisija prejela informativna obvestila, ki so sprožila dvom o informacijah, ki so jih nekateri proizvajalci Skupnosti predložili v okviru protidampinške preiskave. Vendar institucije Unije na podlagi teh obvestil niso spremenile ugotovitev glede škode, v sporni uredbi pa razlogi niso navedeni. Tako naj bi kršile člen 3(2) osnovne uredbe, na podlagi katerega določanje škode temelji na pozitivnih dokazih in vključuje objektivno preverjanje.

104. Omeniti je treba, da člen 3(5) te uredbe določa, da preiskava učinka dampinškega uvoza na zadevno industrijo Skupnosti vsebuje oceno vseh gospodarskih dejavnikov in pokazateljev, ki vplivajo na stanje te industrije. Ugotavljam pa, da so obvestila, ki jih omenja družba C & J Clark in so priložena k njenim stališčem, v resnici le zatrjevanja, ki so bila v tisku objavljena glede goljufij in napak, ki so jih domnevno storili proizvajalci obutve iz Skupnosti.⁷⁸ Zato so lahko institucije Unije v okviru protidampinške preiskave upravičeno zavrnila ta neupoštevna obvestila brez dokazne vrednosti, da bi se osredotočile na številne druge upoštevne in zapletene elemente, ki so jih predložili zadevni gospodarski subjekti.

105. Nazadnje, predložitveno sodišče s šestim vprašanjem v zadevi C-659/13 sprašuje, ali je sporna uredba neveljavna, ker krši člen 3(7) osnovne uredbe, saj učinki drugih dejavnikov, za katere je znano, da povzročajo škodo, niso bili pravilno razlikovani in ločeni od učinkov domnevno dampinškega uvoza, tako da vzročna zveza med tem uvozom in škodo za industrijo Skupnosti ni bila pravilno ugotovljena.

106. Natančneje, po mnenju družbe C & J Clark institucije Unije niso zadostno preučile nekonkurenčnosti industrije Skupnosti, učinka uvoza iz tretjih držav in učinka odprave uvoznih kvot na uvoz iz Kitajske.

107. Opozoriti je treba, da je v ustaljeni sodni praksi določeno, da ugotavljanje obstoja škode za industrijo Skupnosti zahteva presojo zapletenih gospodarskih razmer in da mora biti sodni nadzor take presoje omejen na preverjanje tega, ali so bila spoštovana postopkovna pravila, ali je bilo pravilno ugotovljeno dejansko stanje, ali je nastala očitna napaka pri presoji tega dejanskega stanja oziroma ali so bila zlorabljena pooblastila. To velja med drugim za ugotavljanje dejavnikov, ki povzročajo škodo industriji Skupnosti, v okviru protidampinške preiskave.⁷⁹

108. Med ugotavljanjem morajo institucije Unije vsekakor preveriti, ali škoda, ki jo sklenejo upoštevati, dejansko izhaja iz dampinškega uvoza, pri čemer morajo izključiti vso škodo, ki izhaja iz drugih dejavnikov, med drugim tisto, katere vzrok je ravnanje proizvajalcev Skupnosti.⁸⁰

109. V zvezi s tem je naloga institucij Unije, da preverijo, ali učinki teh drugih dejavnikov niso bili taki, da so prekinili vzročno zvezo med zadevnim uvozom in škodo za industrijo Skupnosti. Preveriti morajo tudi, ali se škoda, pripisana tem drugim dejavnikom, ni upoštevala pri opredelitvi škode v smislu člena 3(7) osnovne uredbe in ali zato naložena protidampinška dajatev ne presega potrebnega za odpravo škode, povzročene z dampinškim uvozom. Če pa institucije Unije ugotovijo, da je kljub takim dejavnikom škoda zaradi dampinškega uvoza znatna v skladu s členom 3(1) osnovne uredbe, je vzročna zveza med temi uvozi in škodo za industrijo Skupnosti torej lahko dokazana.⁸¹

78 — Glej tudi sodbo *Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet* (T-401/06, EU:T:2010:67, točka 167).

79 — Sodba *TMK Europe* (C-143/14, EU:C:2015:236, točka 34).

80 — *Ibidem* (točka 35).

81 — *Ibidem* (točki 36 in 37).

110. Preučitev upoštevnosti drugih dejavnikov, ki jih je treba upoštevati za določitev škode, spada v okvir zapletene gospodarske presoje, v kateri imajo institucije Unije – naj spomnim – široko diskrecijsko pravico. V obravnavani zadevi iz sporne uredbe jasno izhaja, da so institucije Unije preučile, ali ni škoda za proizvajalce Skupnosti posledica drugih dejavnikov, in ne uvoza, ki je predmet protidampinških dajatev, zlasti nekonkurenčnosti industrije Skupnosti, učinka uvoza iz tretjih držav ali učinka odprave uvoznih kvot na uvoz iz Kitajske.⁸²

111. Zato glede na vse navedeno menim, da institucije Unije niso storile napake pri določitvi škode za industrijo Skupnosti in vzročne zveze med to škodo in uvozom, ki je bil predmet protidampinških dajatev.

5. Učinki poročil posebne skupine ORS in pravil STO na zakonitost sporne uredbe

112. Predložitveno sodišče v okviru prvega vprašanja v zadevi C-34/14 dvomi o veljavnosti sporne uredbe, ker temelji na členu 9(5) osnovne uredbe. Predložitveno sodišče meni, da ta določba ni združljiva s členoma 6.10 in 9.2 protidampinškega sporazuma. Poleg tega naj bi bila sporna uredba neveljavna, ker stopnja dampa družbe Golden Step ni bila izračunana v skladu s členom 2.2.2(iii) protidampinškega sporazuma, kot kaže posebno poročilo organa STO za reševanje sporov (v nadaljevanju: ORS), ki je odločal o sporu „EU-Obutev“.⁸³

113. Spomniti je treba, da je iz ustaljene sodne prakse Sodišča razvidno, da sporazum o ustanovitvi STO in sporazumi iz prilog 1, 2 in 3 te sporazuma (v nadaljevanju: sporazumi STO) glede na svojo naravo in sistematiko načeloma niso del pravil, na podlagi katerih je mogoče nadzirati zakonitost aktov institucij Unije.⁸⁴ Le v položaju, v katerem je bil namen Unije izvršiti posebno obveznost, ki jo je prevzela v okviru teh sporazumov, ali v položaju, v katerem zadevni pravni akt Unije izrecno napotuje na posamične določbe teh sporazumov, sodišče Unije po potrebi opravi nadzor zakonitosti akta Unije in aktov, sprejetih za njegovo uporabo, glede na navedene sporazume.⁸⁵

114. Po mnenju predložitvenega sodišča iz uvodne izjave 3 in naslednjih osnovne uredbe izhaja, da so bile določbe te uredbe spremenjene ob upoštevanju večstranskih trgovinskih pogajanj, zaključenih leta 1994, in novih sporazumov o izvajanju člena VI GATT, katerega del je protidampinški sporazum. Zato „je bilo treba vnesti“ besednjak novih sporazumov v zakonodajo Unije „v največji možni meri“⁸⁶. Zakonodajalec Unije naj bi torej osnovno uredbo sprejel, da je izpolnil svoje mednarodne obveznosti, Sodišče pa naj bi zato moralo preveriti zakonitost sporne uredbe glede na te obveznosti.

115. Sodišče je nedavno imelo priložnost izreči se o tem vprašanju. V sodbi Komisija/Rusal Armenal⁸⁷ je namreč navedlo, da je „v nekaterih primerih sprejelo, da je lahko protidampinški sistem STO izjema od splošnega načela, v skladu s katerim sodišče Unije ne opravlja nadzora nad zakonitostjo aktov institucij Unije na podlagi skladnosti s pravili sporazumov STO“.⁸⁸ Vendar „mora biti za priznanje take izjeme v posameznem primeru pravno zadostno dokazano tudi, da je zakonodajalec izrazil svoj namen, da s pravom Unije izvaja posebno obveznost, sprejeto v okviru sporazumov STO“⁸⁹. „V zvezi

82 — Glej uvodne izjave od 222 do 238 te uredbe in uvodne izjave od 210 do 231 začasne uredbe. V zvezi s tem je Splošno sodišče v zadevi, v kateri je bila izdana sodba Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (T-401/06, EU:T:2010:67), imelo priložnost podrobno preučiti ta vprašanja in zavrniti tožbeni razlog, v skladu s katerim vzročna zveza med dampinškim uvozom in škodo za industrijo Skupnosti ni bila zadostno ugotovljena (točke od 190 do 200). Naj spomnim, da čeprav je Sodišče razveljavilo to sodbo, v okviru pritožbe dvomilo o ugotovitvah Splošnega sodišča.

83 — Glej poročilo posebne skupine, naslovljeno „European Union – Anti-dumping measures on certain footwear from China“ (dokument STO WT/DS405/R).

84 — Sodba Komisija/Rusal Armenal (C-21/14 P, EU:C:2015:494, točka 38 in navedena sodna praksa).

85 — *Ibidem* (točki 40 in 41 ter navedena sodna praksa).

86 — Glej uvodno izjavo 5 osnovne uredbe. Moj poudarek.

87 — C-21/14 P, EU:C:2015:494.

88 — Točka 44 in navedena sodna praksa.

89 — Točka 45.

s tem ne zadošča, da iz uvodnih izjav k zadevnemu aktu Unije na splošno izhaja, da je treba ta akt sprejeti ob upoštevanju mednarodnih obveznosti Unije. Nujno pa je, da je iz posamične izpodbijane določbe prava Unije mogoče sklepati, da je njen namen, da se s pravom Unije izvaja posebna obveznost, ki izhaja iz sporazumov STO.⁹⁰

116. S členom 9(5) osnovne uredbe je bila uvedena posebna ureditev za uvoz iz držav brez tržnega gospodarstva, in sicer IO za zadevne proizvajalce izvoznike. Odobritev take obravnave bo povzročila uporabo posebne metode za izračun normalne vrednosti.

117. Ugotovitev Sodišča v zvezi s členom 2(7) osnovne uredbe⁹¹ velja tudi za člen 9(5) te uredbe. Iz zgoraj navedenega sporočila Komisije⁹² je namreč razvidno, da je namen IO – tako kot TGO – upoštevati, da se v državah članicah STO brez tržnega gospodarstva pojavljajo podjetja, ki poslujejo neodvisno od države, saj svobodno pravno in dejansko določajo svojo izvozno prodajo. Člen 9(5) osnovne uredbe je torej tudi izraz volje zakonodajalca Unije, da na tem področju sprejme pristop, lasten pravnemu redu Unije.

118. Te ugotovitve ne omaje dejstvo, da je v uvodni izjavi 5 osnovne uredbe navedeno, da je treba pravila protidampinškega sporazuma prenesti v zakonodajo Unije „v največji možni meri“. Ta izraz je treba namreč razumeti tako, da zakonodajalec Unije, čeprav je hotel upoštevati pravila protidampinškega sporazuma pri sprejemanju osnovne uredbe, ni izrazil, da hoče v navedeno uredbo prenesti vsako od teh pravil.⁹³

119. Glede vpliva poročila posebne skupine ORS o veljavnosti sporne uredbe je treba spomniti, da lahko Svet v skladu s členom 1(1) Uredbe (ES) št. 1515/2001⁹⁴ na podlagi poročila, ki ga sprejme organ STO za reševanje sporov, razveljavi ali spremeni sporni ukrep ali sprejme druge posebne ukrepe, za katere meni, da so v danih okoliščinah primerni. Ugotoviti je treba, da ni bil sprejet noben poseben ukrep za odpravo ali spremembo stopnje dampinga, naložene družbi Golden Step. Ker Unije ni nameravala izvršiti posebne obveznosti, ki jo je prevzela v okviru protidampinškega sporazuma, in ker osnovna uredba, kot smo videli, ne napotuje izrecno na posamične določbe tega sporazuma, zakonitosti sporne uredbe ni mogoče preveriti glede na navedeni sporazum, kot ga je ORS naknadno razlagal s priporočili.⁹⁵

120. Zato Sodišče veljavnosti sporne uredbe ne more presojati glede na protidampinški sporazum in ne more biti vezano na poročilo posebne skupine ORS.

C – Posledice, ki jih je treba izpeljati iz sodb Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet ter Zhejiang Aokang Shoes/Svet ter iz neveljavnosti sporne uredbe

121. Sodišče mora na podlagi sedmega vprašanja v zadevi C-659/13 in točke (a) drugega vprašanja v zadevi C-34/14 obravnavati na eni strani učinke sodb Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ter Zhejiang Aokang Shoes/Svet (C-247/10 P, EU:C:2012:710) na druge proizvajalce izvoznike in na uvoznike ter na drugi strani učinke neveljavnosti sporne uredbe.

90 — Točka 46.

91 — Točke od 48 do 50.

92 — Glej opombo 56.

93 — Glej sodbo Komisija/Rusal Armenal (C-21/14 P, EU:C:2015:494, točka 52).

94 — Uredba Sveta z dne 23. julija 2001 o ukrepih, ki jih Skupnost lahko uvede na podlagi poročila, ki ga sprejme Organ STO za reševanje sporov v zvezi s protidampinškimi in protisubvencijskimi zadevami (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 38, str. 50).

95 — Glej v tem smislu sodbo Ikea Wholesale (C-351/04, EU:C:2007:547, točke od 29 do 35).

1. Učinki sodb Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet ter Zhejiang Aokang Shoes/Svet

122. First-tier Tribunal (Tax Chamber) s sedmim vprašanjem Sodišče v bistvu sprašuje, ali razglasitev ničnosti sporne uredbe v zadevah, v katerih sta bili izdani sodbi Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ter Zhejiang Aokang Shoes/Svet (C-247/10 P, EU:C:2012:710), pomeni, da protidampinške dajatve, plačane v skladu s to uredbo, niso bile zakonsko dolgovane v smislu člena 236(1), prvi pododstavek, Carinskega zakonika.

123. Predložitveno sodišče želi s tem vprašanjem v resnici izvedeti, ali ima taka razglasitev ničnosti učinek *erga omnes*.

124. Naj spomnim, da je Sodišče v teh sodbah sporno uredbo razglasilo za nično „v delu, v katerem se nanaša na pritožnice“.

125. Poleg tega iz sodne prakse Sodišča izhaja, da sodišče Unije ne sme odločiti *ultra petita*, zato razglasitev ničnost ne sme prekoračiti tistega, kar tožeča stranka zahteva.⁹⁶ Sodišče je v zvezi s tem pojasnilo, da sodišče Unije, če se naslovnik neke odločbe odloči vložiti ničnostno tožbo, odloča le v okviru tistih delov odločb, ki slednjega zadevajo, medtem ko tisti, ki zadevajo druge naslovnike in niso bili izpodbijani, niso predmet spora, o katerem sodišče Unije odloča.⁹⁷

126. Poleg tega je Sodišče presodilo, da čeprav splošna veljavnost določene sodbe sodišča Unije velja tako za izrek sodbe kot tudi za razloge, ki so podlaga zanj, ne more povzročiti ničnosti akta, ki sodišču Unije ni bil predložen v presojo, je pa prav tako neveljaven.⁹⁸

127. Zato dejstvo, da je Sodišče v zadevah, v katerih sta bili izdani sodbi Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ter Zhejiang Aokang Shoes/Svet (C-247/10 P, EU:C:2012:710), sporno odločbo razglasilo za nično v delu, ki določa protidampinško dajatev za tožeče stranke, ne vpliva na veljavnost drugih delov te uredbe, zlasti na protidampinško dajatev, ki velja za določene obutve z zgornjim delom iz usnja, ki jo izdelujejo drugi proizvajalci izvozniki, zlasti tisti, ki obutve dobavljajo družbama C & J Clark in Puma, ker ti deli niso predmet postopkov pred sodiščem Unije.⁹⁹

128. Tako razglasitev ničnosti sporne uredbe v teh sodbah ne pomeni, da protidampinške dajatve, plačane v skladu s to uredbo, niso bile zakonsko dolgovane v smislu člena 236(1), prvi pododstavek, Carinskega zakonika, za uvoznike, ki se oskrbujejo pri drugih proizvajalcih izvoznikih, kot so tisti, ki so predmet navedenih sodb.

2. Posledice neveljavnosti sporne uredbe

129. Finanzgericht München s točko (a) drugega vprašanja v zadevi C-34/14 sprašuje, kakšne bi bile posledice, če bi Sodišče ugotovilo neveljavnost sporne uredbe.

96 — Glej sodbo Nachi Europe (C-239/99, EU:C:2001:101, točka 24 in navedena sodna praksa).

97 — *Ibidem* (točka 25 in navedena sodna praksa).

98 — *Ibidem* (točka 26 in navedena sodna praksa).

99 — Glej v tem smislu sodbo Nachi Europe (C-239/99, EU:C:2001:101, točka 27).

130. V zvezi s tem naj spomnim, da morajo v skladu z ustaljeno sodno prakso „nacionalni organi ugotoviti posledice, ki jih ima glede na njihov pravni red ugotovljena neveljavnost, posledica tega pa je, da protidampinške dajatve, ki so bile plačane na podlagi zadevne uredbe, ne bi bile zakonito dolgovane v smislu člena 236(1) [Carinskega zakonika] in bi jih carinski organi v skladu s to določbo načeloma morali povrniti, če so izpolnjeni pogoji, ki veljajo za tako povrnitev, kot je ta iz odstavka 2 omenjenega člena“.¹⁰⁰

131. Zato je treba predvsem v zvezi z družbo Puma ugotoviti, da gospodarski subjekt, potem ko bo Sodišče ugotovilo neveljavnost protidampinške uredbe, načeloma ne bo mogel več zahtevati povračila protidampinških dajatev, ki jih je plačal na podlagi te uredbe in za katere se je triletni rok iz člena 236(2) Carinskega zakonika iztekel. V skladu s to določbo se namreč protidampinške dajatve, ki niso bile zakonsko dolgovane, povrnejo v treh letih.

132. Zato je treba na točko (a) drugega vprašanja v zadevi C-34/14 odgovoriti, da je družba Puma, ki je pri nacionalnem sodišču vložila tožbo zoper odločbe, s katerimi so se od nje zahtevale protidampinške dajatve na podlagi sporne uredbe, katere neveljavnost je ugotovilo Sodišče, načeloma upravičena sklicevati se na to neveljavnost pred nacionalnim sodiščem, da bi dosegla povračilo teh dajatev v skladu s členom 236(1) Carinskega zakonika. Nacionalno sodišče bo moralo ugotoviti, ali so pogoji, ki veljajo za tako povračilo, med katerimi je pogoj iz odstavka 2 navedenega člena, izpolnjeni.

D – Pojem nepredvidljivi dogodek ali višja sila v smislu člena 236 carinskega zakonika

133. Predložitveno sodišče s točko (b) drugega vprašanja v zadevi C-34/14 Sodišče v bistvu poziva, naj odloči, ali je treba člena 236(2), drugi pododstavek, Carinskega zakonika razlagati tako, da razveljavitev sporne uredbe pomeni „nepredvidljivi dogodek“, ki je zadevni osebi preprečil vložitev zahtevka v zahtevanem triletnem roku, kar mu zato omogoča podaljšanje tega roka.

134. V zvezi s tem je treba spomniti, da je Sodišče v sodbi CIVAD¹⁰¹ presodilo, da „nezakonitost uredbe ni višja sila v smislu te določbe, ki bi omogočila podaljšanje triletnega roka, v katerem lahko uvoznik zahteva povračilo uvoznih dajatev, plačanih na podlagi te uredbe“.¹⁰²

135. Po mojem mnenju se ta sodna praksa uporablja za položaja, obravnavana v zadevi C-34/14. Naj namreč spomnim, da „pojem višja sila vsebuje objektivni element, ki zadeva neobičajne okoliščine, na katere subjekt nima vpliva, in subjektivni element, ki od subjekta zahteva, da se zavaruje pred posledicami neobičajnega dogodka s tem, da sprejme potrebne ukrepe brez čezmernih žrtev“.¹⁰³ Dejansko se pojem nepredvidljivi dogodek prekriva s pojmom višja sila.¹⁰⁴

136. Zato je treba v zadevi C-34/14 uporabiti sklepanje Sodišča iz sodbe CIVAD.¹⁰⁵ Ker je povračilo plačanih uvoznih ali izvoznih dajatev izjema od običajne ureditve uvoza in izvoza, je treba določbe o takem povračilu razlagati ozko, zato je treba tudi pojem „višja sila“ v smislu člena 236(2), drugi pododstavek, Carinskega zakonika razlagati ozko.¹⁰⁶

100 — Glej sodbi Trubowest Handel in Makarov/Svet in Komisija (C-419/08 P, EU:C:2010:147, točka 25 in navedena sodna praksa). Glej tudi sodbo CIVAD (C-533/10, EU:C:2012:347, točka 20).

101 — C-533/10, EU:C:2012:347.

102 — Točka 35.

103 — Glej sodbo Bell & Ross/UUNT (C-426/10 P, EU:C:2011:612, točka 48).

104 — Glej sklep Faktor B. i W. Geşina/Komisija (C-138/14 P, EU:C:2014:2256, točka 20). Sodišče v sodni praksi ni nikoli resnično razlikovalo med tema pojmomoma in celo ni hotelo preučiti, ali v resnici obstaja taka razlika (glej sodbo Bayer/Komisija, C-195/91 P, EU:C:1994:412, točka 33).

105 — C-533/10, EU:C:2012:347.

106 — Točki 24 in 25.

137. Sodišče je nato presodilo, da nezakonitosti protidampinške uredbe, ki je objektivni element, ni mogoče šteti za neobičajno okoliščino.¹⁰⁷ Glede subjektivnega elementa pa bi lahko družba Puma zahtevek za povračilo vložila po prvem plačilu protidampinških dajatev na podlagi sporne uredbe predvsem zato, da bi izpodbijala veljavnost te uredbe s tem, da bi podala ugovor nezakonitosti pri nacionalnem sodišču, ki bo lahko ali celo moralo Sodišču predložiti vprašanje za predhodno odločanje.¹⁰⁸

138. Zato menim, da ker je družba Puma imela možnost izpodbijati veljavnost navedene uredbe v triletnem roku, določenem v členu 236(2), prvi pododstavek, Carinskega zakonika, z vložitvijo zahtevka za povračilo dajatev, plačanih na podlagi sporne uredbe, neveljavnost te uredbe, čeprav bi jo Sodišče dejansko ugotovilo, ne bi bila nepredvidljivi dogodek, ki bi ji onemogočil, da zahtevek vloži pravočasno.¹⁰⁹

139. Glede na navedeno menim, da je treba člen 236(2), drugi pododstavek, Carinskega zakonika razlagati tako, da razveljavitev uredbe o uvedbi protidampinških dajatev ni nepredvidljivi dogodek v smislu te določbe, ki bi omogočal podaljšanje triletnega roka, v katerem lahko uvoznik zahteva povračilo uvoznih dajatev, plačanih na podlagi te uredbe.

V – Predlog

140. Glede na navedeno Sodišču predlagam, naj na vprašanja First-tier Tribunal odgovori:

1. Uredba Sveta (ES) št. 1472/2006 z dne 5. oktobra 2006 o uvedbi dokončne protidampinške dajatve in o dokončnem pobiranju začasne dajatve, uvedene na uvoz določene obutve z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Ljudske republike Kitajske in Vietnama in Izvedbena uredba Sveta (EU) št. 1294/2009 z dne 22. decembra 2009 o uvedbi dokončne protidampinške dajatve na uvoz določene obutve z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Vietnama in s poreklom iz Ljudske Republike Kitajske, kakor je bila razširjena na uvoz določene obutve z zgornjim delom iz usnja, poslana iz Posebne upravne regije Macao, ne glede na to, ali je deklarirana kot izdelek s poreklom iz Posebne upravne regije Macao ali ne, na podlagi pregleda zaradi izteka ukrepov na podlagi člena 11(2) Uredbe Sveta (ES) št. 384/96 sta neveljavni, ker Evropska komisija ni preučila zahtevkov za tržnogospodarsko obravnavo in individualno obravnavo, ki so jih vložili proizvajalci izvozniki iz Kitajske in Vietnama, ki niso bili zajeti v vzorcu, s čimer je kršila zahteve iz členov 2(7)(b) in 9(5) Uredbe Sveta (ES) št. 384/96 z dne 22. decembra 1995 o zaščiti proti dampinškemu uvozu iz držav, ki niso članice Evropske skupnosti.
2. Dejstvo, da je Sodišče v zadevah, v katerih sta bili izdani sodbi *Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet* (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ter *Zhejiang Aokang Shoes/Svet* (C-247/10 P, EU:C:2012:710), Uredbo (ES) št. 1472/2006 razglasilo za nično v delu, v katerem določa protidampinško dajatev za pritožnice v teh zadevah, ne vpliva na veljavnost drugih delov te uredbe, zlasti na protidampinško dajatev, ki velja za uvoz določene obutve z zgornjim delom iz usnja, ki jo izdelujejo drugi proizvajalci izvozniki, ker ti deli niso bili predmet postopka pred sodiščem Unije.

107 — Točka 30.

108 — Točke od 31 do 33.

109 — Točka 34.

141. Glede na navedeno Sodišču predlagam, naj na vprašanja Finanzgericht München odgovori:

1. Uredba št. 1472/2006 in Izvedbena uredba št. 1294/2009 sta neveljavni, ker Evropska komisija ni preučila zahtevkov za tržnogospodarsko obravnavo in individualno obravnavo, ki so jih vložili proizvajalci izvozniki iz Kitajske in Vietnama, ki niso bili zajeti v vzorcu, s čimer je kršila zahteve iz členov 2(7)(b) in 9(5) Uredbe št. 384/96.
2. Uvoznik, kot je družba Puma SE, ki je pri nacionalnem sodišču vložil tožbo zoper odločbe, s katerimi so se od njega zahtevale protidampinške dajatve na podlagi Uredbe št. 1472/2006, katere neveljavnost je ugotovilo Sodišče, je načeloma upravičen sklicevati se na to neveljavnost pred nacionalnim sodiščem, da bi dosegel povračilo teh dajatev v skladu s členom 236(1) Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92 z dne 12. oktobra 1992 o carinskem zakoniku Skupnosti. Nacionalno sodišče bo moralo ugotoviti, ali so pogoji, ki veljajo za tako povračilo, med katerimi je pogoj iz odstavka 2 navedenega člena, izpolnjeni.
3. Člen 236(2), drugi pododstavek, Uredbe št. 2913/92 je treba razlagati tako, da razveljavitev uredbe o uvedbi protidampinških dajatev ni nepredvidljivi dogodek v smislu te določbe, ki bi omogočal podaljšanje triletnega roka, v katerem lahko uvoznik zahteva povračilo uvoznih dajatev, plačanih na podlagi te uredbe.